

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra

Bakalářská práce

Místo sociálních sítí ve volném čase žáků

Vypracovala: Klára Příbylová
Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Procházka, Ph.D.

České Budějovice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích Internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 23. 3. 2015

.....

podpis

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Miroslavu Procházkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá volným časem žáků prvního a druhého stupně základní školy. Cílem práce je zjistit, jaké místo mají sociální sítě ve volném čase těchto žáků. Teoretická část práce je zaměřena na následující témata: psychologický vývoj dítěte základní školy, volný čas, dítě a hra, sociální sítě, rizika sociálních sítí a internetu, vztahy na internetu. Praktická část práce porovná žáky páté a deváté třídy z města a vesnice.

Klíčová slova: volný čas, sociální síť, internet, vztahy na internetu, rizika internetu, základní škola, město, vesnice

Abstract

The bachelor thesis deals with leisure time of pupils attending the primary and secondary school. The aim of this thesis is to find the importance of the social networks in their free time. The theoretical part is focused on following topics: the psychological development of pupils from primary schools, leisure time, child and game, social networks, risks of social networks and the Internet and the relationships on the Internet. In the practical part there is the comparison between pupils attending the fifth and the ninth class either in a town or in a village.

Key words: leisure time, social networks, the Internet, relationship on the Internet, risks of the Internet, primary and secondary school, town, village

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Teoretická část	11
2.1	Dítě základní školy z hlediska vývojové psychologie	11
2.1.1	Období mladšího školního věku.....	11
2.1.2	Období dospívání	16
2.2	Vymezení problematiky volného času	21
2.3	Činitelé vývoje působící na jedince	25
2.4	Dítě a hra	26
2.5	Fenomén sociálních sítí, jejich vznik a význam.....	28
2.6	Přehled nejznámějších sociálních sítí.....	31
2.7	Sociální síť Facebook jako fenomén současných dětských vztahů	36
2.8	Rizika sociálních sítí a internetu	40
2.9	Vztahy na internetu	44
3	Praktická část	47
3.1	Cíle praktické části.....	47
3.2	Výzkumné předpoklady	48
3.3	Výzkumná metoda	50
3.4	Výzkumný vzorek	53
3.4.1	Škola ve městě	53
3.4.2	Školy v obcích do dvou tisíc obyvatel	55
3.5	Výsledky výzkumu	59

3.6	Shrnutí praktické části.....	94
4	Závěr	97
	Seznam literatury	101
	Seznam internetových zdrojů.....	102
	Seznam tabulek	106
	Seznam grafů.....	108
	Přílohy	109

1 Úvod

V dnešní době jsou sociální sítě často skloňovaným pojmem ve všech odvětvích. K jejich celosvětovému rozšíření ovšem došlo během zhruba deseti let, před dvaceti lety nebylo, alespoň v České republice mezi běžnou populací o sociálních sítích ani památky. V té době byl počítač vzácností, a ne samozřejmostí, jak je tomu právě teď. Dnes je počítač v domácnosti nutností a některé děti mají vlastní počítač již od dětství.

První hry, které se hrály na počítači, by dnešním dětem přišly primitivní a snad by je ani nebavily. Vždyť od jednoduchých kostiček a panáčků se vývoj rapidně posunul k 3D hrám a hrám, které zachycují věci a děj téměř autenticky. Podobně je tomu s navazováním a udržováním kontaktů. Dříve mohly děti poznat nové kamarády jen tak, že je potkaly. Dozvědět se něco o nich bylo možné pouze osobním setkáním, dopisem nebo telefonátem na pevnou linku domů. S nástupem mobilních telefonů a počítačů se celá tato oblast posouvá úplně jinam. Děti mohou potkat své nové kamarády na internetu, v krajním případě i bez toho, aby je někdy vůbec potkaly. Vždyť kliknout na počítači a „stát se přáteli“ je snazší a rychlejší než navazování reálného přátelství. Se svými kamarády, spolužáky, sousedy mohou být v nepřetržitém kontaktu, právě přes sociální sítě nebo mobilní telefony, přitom je nemusí dny, týdny nebo dokonce měsíce osobně vidět. V některých případech možná děti ani po osobním setkání netouží. Možná se ho dokonce i obávají. Svět na sociálních sítích je totiž tolik odlišný od světa reálného. Napsat větu je mnohem jednodušší, než ji říci do očí. Mnohé děti na sociálních sítích vesele komunikují, a jakmile se ocitnou mimo tento okruh, nemohou ze sebe vypravit smysluplnou větu.

Jako téma bakalářské práce jsem si vybrala právě sociální sítě, jejich místo ve volném čase žáků, a to žáků základních škol. Téma sociálních sítí, jsem si vybrala právě proto, že dnešní děti vyrůstají v době, kdy je internet a sociální sítě celosvětově rozšířené a děti se s nimi nevyhnutelně během svého života setkají. Pravděpodobně všechny děti současné doby znají pojem sociální sítě, nebo alespoň některý název, který mezi

sociální sítě spadá. Většina žáků, především druhého stupně, má určitě osobní zkušenost s některou ze sociálních sítí a možná je pravidelně součástí jejich volného času.

V práci bude blíže vysvětlen pojem sociální sítě, jak vznikaly, jejich typy, současná popularita jednotlivých sociálních sítí. Bude popsáno, jak si založit profil na jedné sociální síti a bude naznačeno, jak ho spravovat.

Se sociálními sítěmi je také spojeno obrovské nebezpečí anonymity, důvěřivosti, manipulativnosti, vydírání apod. Není v dětských silách všechny tyto nástrahy předvídat a řídit se tak, aby se jim mohly vždy vyhnout. Dětem hrozí na internetu, a to hlavně na sociálních sítích, že pocítí, co znamená šikana, tedy zesměšňování, nadávání, vyhrožování. Zde je na místě dohled, vysvětlení a upozornění rodičů. Je ovšem obtížné nastavit optimální hranici. Při úplné absenci sociálních sítí mohou být děti vyloučeny z kolektivu, při opačném extrému budou sedět pouze u počítače a reálné kamarády, se kterými by mohly jít ven, nebudou mít žádné.

Důležitým mezníkem bude také to, zda má prostředí vliv na používání sociálních sítí dětmi. Zda je rozdílné, když dítě bydlí na vesnici, nebo pokud bydlí ve městě. Dítě, které nemá v okolí svého bydliště přírodu, hřiště nebo jiné místo, kde by mohlo se svými kamarády trávit volný čas, si může tyto situace kompenzovat právě prostřednictvím skupin na sociálních sítích. Proto jsem si pro praktickou část zvolila úplně odlišné typy škol.

Prvním typem je škola ve městě, které má do dvaceti tisíc obyvatel, je to škola s velmi dobrou pověstí, třídy jsou naplněny na okraj kapacity, přijímá pouze žáky, kteří do školy spadají podle bydliště, nebo mají na škole sourozence. Škola disponuje moderním vybavením, inovativním přístupem ke studiu, aktivně se zapojuje a pořádá nejrůznější akce pro děti. Ve druhém případě se jedná o školy na vesnici, kde žije do dvou tisíc obyvatel, třídy nejsou plně obsazeny, škola je vděčná za každého nově příchozího žáka, budovy jsou starší a možnosti pořádání zajímavých akcí pro děti jsou podstatně menší než ve městě.

Výzkum plánuji provést formou dotazníků, které budou dány na vyplnění žákům páté a deváté třídy v obou typech základních škol. Z výsledků se pokusím zjistit, jaká je

informovanost dětí ohledně používání sociálních sítí, zda je aktivně používají, kolik času na nich tráví, jestli vědí, jaké nebezpečí jim může na sociálních sítích hrozit, jak je rozpoznat, zda sami pocítili šikanu nebo jiný nátlak prostřednictvím sociálních sítí, jak tráví zbytek svého volného času.

Používání sociálních sítí se natolik rozmohlo, že bez profilu na nejznámějších sociálních sítích, jako byste vlastně ani nežili. Paradoxně to, že na sociálních sítích se toho odehraje více, než v reálném životě nejspíš bude tím, že „klikat“ na počítači je opravdu jednodušší než něco udělat, říci, v něčem uspět v životě mimo sociální sítě.

Cílem práce je zjistit jakém místo mají sociální sítě ve volném čase žáků základní školy. Žáci budou rozděleni podle prvního a druhého stupně ZŠ. Budou porovnáváni žáci páté a deváté třídy. Srovnání proběhne ve dvou typech základních škol. Prvním typem bude škola městská, druhým typem budou školy na vesnici. Bude zkoumáno, zda má umístění školy a bydliště vliv na trávení volného času. Na žáky páté a deváté třídy bude nahlíženo také prostřednictvím psychologie, budou blíže charakterizovány jejich potřeby.

V práci bude podrobně popsáno, co je volný čas a jak by měl být dětmi využíván. Bude vysvětlen pojem sociální sítě, v práci budou uvedeny a blíže rozebrány různé typy sociálních sítí. Ukázáno bude založení různých typů účtů, jejich spravování, zabezpečení. Nastíněny budou možná rizika používání sociálních sítí, doporučení pro rodiče pro ochranu dětí před šikanou.

2 Teoretická část

2.1 Dítě základní školy z hlediska vývojové psychologie

2.1.1 *Období mladšího školního věku*

Dítě základní školy je dítě, které zahájilo školní docházku a je ve věku 6 až 7 let. Takové dítě by již mělo být dostatečně fyzicky i psychicky zralé. Zralost dítěte při vstupu do školy je velice důležitá. Dítě je na delší časový úsek odloučeno od rodiny, přijímá jako další autoritu jiného dospělého tedy učitele, je porovnáváno se spolužáky a hodnoceno známkami. Z těchto důvodů by mělo dítě do školy vstupovat skutečně dobře připravené. Pro dítě je tento přechod jednodušší, pokud už před zahájením školní docházky chodilo do mateřské školy, kde si na novou etapu svého života mohlo zvykat pozvolněji. V mateřské škole má dítě prostor seznámit se s ostatními dětmi, naučí se začleňovat do kolektivu, respektovat jinou autoritu než jsou rodiče, učí se dodržovat stanovený program, kterému se musí podřídit a následný přechod do školy pro něj není tak stresující.

Dítě, které jde do školy, objevuje novou roli, stává se školákem. Jedná se o velmi důležitý sociální mezník, je to počátek nové životní fáze, která je zahájena slavnostně prvně zápisem a poté prvním dnem ve škole. Škola ovlivní další vývoj osobnosti včetně sebehodnocení, selhání ve škole se může odrazit na sebepojetí dítěte (Vágnerová, 2005, str. 236–237).

Dítě se nástupem do školy zařazuje do kategorie nazývané mladší školní věk. Toto období trvá od zmiňovaného 6 až 7 roku do 11 až 12 roku věku dítěte. Spadá sem tedy celý první stupeň školní docházky (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 115).

Marie Vágnerová rozděluje školní věk na tři fáze:

- raný školní věk – od nástupu do školy 6–7 let, až do 8–9 let
- střední školní věk – trvá od 8–9 let do 11–12 let

- starší školní věk – období druhého stupně základní školy, až do ukončení povinné školní docházky, tedy přibližně do 15 let

Škola už od počátku na děti klade poměrně vysoké nároky a „start“ školní docházky je pro dítě významným životním mezníkem. V tomto období je tedy velice důležité, aby dítě cítilo podporu rodičů, aby mu se všemi novými úkoly pomáhali a věnovali mu maximální péči. Pokud se dítě cítí bezpečně a pohodlně a ví, že na všechno není samo, adaptace na nové prostředí mu půjde rychleji (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 101).

Pro dítě je školní docházka velkou změnou. Pedagog se již nevěnuje každému dítěti individuálně, ale přistupuje k celému kolektivu. Od dětí se očekává, že se během hodiny budou soustředit, řádně sedět v lavici a chovat se podle školního řádu.

Učitel by měl zařazovat probírání náročnější látky na začátek vyučovací hodiny a to zejména v prvních třídách. Děti se po přestávce více soustředí. Celá vyučovací hodina je ještě příliš dlouhá na to, aby šestileté děti dokázaly po celou dobu udržet aktivní pozornost (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 101).

Je tedy zřejmé, že se u některých dětí časem začnou projevovat problémy. Jsou nesoustředěné, nevydrží sedět v klidu a věnovat pozornost učiteli, mají nutkání si hrát s tužkou, penálem nebo třeba klíči. Otáčejí se, povídají si se spolužáky, ztrácejí pozornost a v porovnání s ostatními dětmi zaostávají. Učení jim jde pomaleji a mohou tak narušovat výuku celé třídy. Zde je velmi důležitá práce učitele, který si s takovou situací musí umět poradit. Je nutné si také uvědomit, že následné hodnocení, které je u dětí s pomalejší adaptací horší než u ostatních, je měřítkem v kolektivu třídy. Může se tak stát, že dítě se ocitne samo, že se s ním nikdo nechce kamarádit, což se opět negativně podepisuje na jeho psychické pohodě.

Pokud se na tuto životní etapu podíváme běžným pohledem, můžeme nabýt dojmu, že toto období není nijak zvlášť zajímavé. Může se zdát, že se toho s osobností dítěte tolik neděje. Změny, které nastávají, se nezdají být tak převratné, jako tomu bylo v období předškolního věku, anebo jako tomu bude v období dospívání.

Kdybychom chtěli celé období nějak psychologicky nějak celkově smysluplně charakterizovat, patrně bychom je mohli označit jako věk střízlivého realismu (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 115).

Školák je v tomto období už vyspělejší než malé dítě, jehož myšlení je hodně závislé na vlastních fantaziích a přáních, ale ještě není tak vyspělý jako dospívající, pro kterého je často důležitější vědět, jak to má být správně. Dítě mladšího školního věku je zaměřeno na to, co je a jak to je. Neovlivňují ho už tolik fantazie, ani nepřemýšlí o tom, jak to má být správně. To lze pozorovat na tom, jak mluví, jak se projevuje, když něco píše, jak si hraje.

Dítě v mladším školním věku nechce být jen pasivní obětí vnějších podmínek, zároveň se mu také nelíbí pouze přejímat poznatky a způsoby chování, chce si věci prozkoumat reálnou činností. Nestačí mu, když se mu dospělí snaží všechno jen slovně vysvětlit. Dítě si rádo věci samo vyzkouší a tím se je lépe naučí. Langmeier, Krejčířová ve své knize píše, že nejhůře se učily děti, které měly jen slovní výklad učiva, lépe na tom byly děti s možností vidět učivo na obrázcích a nejlépe se umístily děti, které měly vedle slovního výkladu a obrázků ještě materiál se kterým experimentovaly (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 116).

Mladší školák ve svých úvahách nejraději vychází z vlastní zkušenosti (Vágnerová, 2005, str. 243).

Jak ve své knize uvádí Langmeier, Krejčířová, mladší školní věk je pětileté období, které by mělo být děleno na dvě etapy. První dva roky jsou adaptací na nové prostředí a novou sociální skupinu a další tři roky jsou etapou, kdy si dítě vybírá své zájmy, ví, co mu jde lépe a co naopak hůře a více se zaměřuje na to, co ho baví a naplňuje.

A) Vývoj základních schopností a dovedností

Vývoj pohybových i ostatních schopností je úzce spojený s tělesným růstem. Před začátkem a na konci tohoto období je možné zaznamenat větší nebo menší růstové zrychlení, během období ovšem bývá růst rovnoměrně plynulý.

Po přechodné disproportionality se tedy školní dítě zdá většinou harmonicky vyvinuté (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 117).

V tomto období lze vidět výrazné zlepšení jemné i hrubé motoriky. Pohyby jsou koordinovanější, zvětšuje se rychlost i síla dítěte. Zlepšuje se také zručnost a tvořivost. S tím souvisí zvýšený zájem o pohybové a sportovní hry, kde je vyžadována síla, rychlost, umění vnímat hru ostatních a správně se rozhodovat. Také psaní a kreslení je úhlednější a hezčí a vyrábění výrobků je zdařilejší.

Ve vývoji kresby se dítě na začátku školní docházky nachází v období tzv. intelektuálního realismu. Při kresbě znázorňuje především pojmové vlastnosti, tedy to co zná, bez ohledu na zrakovou perspektivu, na základě toho má například obrázek tváře panáčka z profilu dvě oči, protože oči jsou přeci dvě a nakreslí brambory v zemi, i když je nevidí.

Zlom v kresbě nastává okolo osmi až devíti let, kdy nastupuje období tzv. zrakového realismu, kdy dítě kreslí jen to, co v dané situaci opravdu vidí, tedy skryté části předmětu již nejsou zobrazovány (Piaget, 2001, str. 62).

B) Kognitivní vývoj

Během předškolního věku dítě značně pokročilo v poznávání světa kolem sebe. Chápe vztahy, které se odehrávají mezi různými ději, ale rozumí tomu, jen pokud to může názorně vidět nebo si to zkusit. Zatím si nedokáže vše uspořádat pouze ve své mysli. Pokud ovšem dostane prostor pro vlastní tvořivost a může s věcmi zacházet samo, postupně se odpoutává od názorné roviny a bezprostředního názoru. Když si takto bude osvojovat vztahy mezi věcmi samo, začne o věcech přemýšlet tak, že jednotlivé myšlenky budou odpovídat zákonům logiky. Dítě už nebude potřebovat danou věc vidět nebo si zkusit, jak funguje, ale na základě logického myšlení a předchozích získaných zkušeností dokáže vyvodit závěr ve zcela názorné rovině. Na počátku dospívání, už bude dítě schopno vyvozovat soudy o věcech formálně, i když si nebude obsah moct konkrétně představit.

Při přelomu předškolního a školního věku dítěte dochází k rozvoji logického myšlení. Dítě již pomalu začíná uvažovat o věcech jenom ve své mysli a nepotřebuje všechno

názorně vidět. Postupně dokáže z informací vyvozovat závěry. (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 121–123).

Mezi důležité charakteristiky konkrétního logického myšlení u mladších školních žáků je schopnost decentrace, konzervace a reverzibility (Vágnerová, 2005, str. 243).

- Decentrace – dítě je schopno nahlížet na skutečnost z více hledisek a zamýšlet se nad různými souvislostmi a vztahy
- Konzervace – dítě dokáže posuzovat trvalost určitých objektů, i když se mění jejich vnější vzhled
- Reverzibilita – dítě chápe tzv. vratnost, že když něco udělá, změní tím situaci, ale je zde možnost dát věci do původního stavu

Ve školním věku se postupně rozvíjí schopnost brát v úvahu více informací a selektovat na významné a ty, které může eliminovat. Stejně tak se zlepšuje kapacita i kvalita pozornosti. Délka soustředění v 7 letech je přibližně 7–10 minut, v deseti letech už je to 10–15 minut a postupně se dále zvyšuje (Vágnerová, 2005, str. 253–256).

C) Emoční vývoj a socializace

Ve školním období dochází ke zvýšení emoční stability. Erikson nazývá toto období fází citové vyrovnanosti. Dítě začíná chápat své vlastní emoce, dává jim určitý smysl. Rozvíjí se tedy emoční inteligence (Vágnerová, 2005, str. 262).

Vstup dítěte do školy je jednoznačnou změnou v jeho dosavadním společenském postavení. Do té doby bylo dítě jen doma s rodiči popřípadě se svými nejbližšími příbuznými. Při začátku školní docházky vstupuje do společenství školy, kde jsou učitelé, spolužáci a další osoby, se kterými se setkává a musí s nimi vycházet. Skupiny dětí ve škole, ale i mimo školu přispívají k rozvoji socializačního procesu. Tedy začleňování se do společnosti (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 128–129).

Škola je prostředek připravující dítě na jeho budoucí profesní roli, úspěšnost ve škole velmi ovlivňuje jeho pozdější společenské zařazení.

Pro dítě mladšího školního věku jsou důležité tři sociální skupiny, ve kterých dochází k diferenciaci rolí a postavení, jsou to: rodina, škola a vrstevnická skupina (Vágnerová, 2005, str. 267).

Reakce dítěte na druhé dítě je odlišná od reakce dítěte na dospělého člověka. Dítě má k jiným dětem přece jen blíž. Mají totiž společné zájmy, společné koníčky i společné problémy. Mezi dětmi se začínou projevovat vůdcovské typy a naproti nim typy dětí, které se nechají druhými vést a řídit. Ve společnosti to takto běžně funguje, a proto jistě není překvapující, že se tyto vztahy vytváří již mezi dětmi, je ale důležité, aby učitel, jako autorita, tyto vztahy sledoval a případně vyhodnocoval. Může se stát, že se některé děti nechají svést k něčemu špatnému a je na vyučujícím, aby sledoval dění mezi dětmi a dokázal tak správně určit, kdo všechno za danou špatnou věc nese zodpovědnost.

V předškolním věku byla pro děti hlavní a nejdůležitější náplní hra, škola ovšem vyžaduje od dítěte vedle hry také práci, která nemusí být dítěti v daném okamžiku příjemná, nemusí vyplývat z jeho okamžitých potřeb. Jedná se o úkoly, které jsou dítěti zadávány a jsou prováděny pro určitý cíl, schopnost plnění těchto úkolů je jedním ze znaků zralosti dítěte na školní docházku (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 128–137).

2.1.2 Období dospívání

Období dospívání lze charakterizovat jako životní úsek ohraničený na jedné straně prvními známkami pohlavního zrání, tzn. zejména objevením prvních sekundárních pohlavních znaků, a poměrně znatelným zrychlením růstu. Na druhé straně dovršením plné pohlavní zralosti a dokončením tělesného růstu (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 138).

Jedná se o přechodnou dobu mezi dětstvím a dospělostí. Mezi 10. až 20. rokem života dochází ke kompletní přeměně osobnosti v somatické, psychické i sociální oblasti. Období dospívání je obdobím hledání vlastní identity, jehož průběh je závislý na kulturních a společenských podmínkách (Vágnerová, 2005, str. 321).

Ve své knize *Vývojová psychologie* rozděluje Marie Vágnerová období dospívání na dvě fáze:

- Raná adolescence – prvních pět let dospívání, přibližně 11.–15. rok

- Pozdní adolescence – od 15–20 let

Trochu jiné rozdělení pro tato období můžeme najít v knize Vývojová psychologie od Josefa Langmeiera a Dany Krejčířové:

- Období pubescence – od 11 do 15 let
 - Fáze prepuberty
 - Fáze vlastní puberty
- Období adolescence – od 15 do 20–22 let

Tělesné proměny jsou pro dospívajícího i pro okolí nejvíce znatelné, dochází k růstu postavy, k proměně proporcí. Subjektivní zpracování změn může být pro dospívajícího jedince obtížné, jelikož vlastní zevnějšek je součástí identity. Průběh je velmi individuální, někdo bude na své dospívání pyšný, jiný se může stydět, dokonce své změny zakrývat. K nejistotě dochází hlavně v případě, kdy je proměna příliš časná, jde zpravidla o dívky, u kterých dochází k tělesným proměnám dříve než u chlapců (Vágnerová, 2005, str. 326–327).

V tomto období dochází k častým změnám nálad, uzavírání se do sebe, děti přestávají všechno říkat rodičům, připadají se dospělé a mají pocit, že všemu rozumí. Toto období bývá pro vztah rodič dítě a také dítě učitel velmi náročné. Děti neposlouchají, snaží se žít si po svém. Při přechodu z prvního stupně základní školy na druhý stupeň se mohou zhoršit ve škole. Je proto důležité, aby rodiče byli trpěliví a snažili se mít pochopení pro své děti a také dokázali komunikovat se učiteli, aby nedocházelo k případným nepříjemnostem ohledně zhoršeného chování nebo prospěchu dětí (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 138–140).

I když období dospívání, není náhlým a přesně odděleným úsekem života, ale navazuje ve všem na předcházející fáze, a i když přechází opět plynule do dospělosti, přece jen je úsilí o integraci rolí minulých a do budoucna předjímaných ve vlastní individuální osobnost, mnohem intenzivnější (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 144).

Pro vychovatele je důležité, aby vedl dospívajícího jedince ke správnému zařazení do společnosti a do světa práce a zároveň nechat dospívajícímu prostor pro jeho osobní rozvoj, aby měl možnost naplnit svůj život a plně využít svých předpokladů a sklonů.

A) Vývoj základních schopností, dovedností a zájmů

Vzhledem k tomu, že v období dospívání je vývoj motoriky o poznání větší než v předchozím období, děti se ve větší míře zajímají o sportovní aktivity. U dospívajících dětí je možné vidět jejich zvýšený zájem o pohyb, činnosti, kde mohou projevit svou narůstající sílu, hbitost i jemnou pohybovou koordinaci a smysl pro rovnováhu. Děti se rychle zlepšují a to je motivuje k další usilovné práci, která se opět odráží na zvýšeném výkonu. Pokud děti dělají nějaký sport alespoň částečně závodně, pak jim jde o úspěch osobní nebo celého týmu. I to je dalším motivujícím faktorem k neustálému zlepšování se. To přispívá k jejich celkovému zdravotnímu stavu, a to jak fyzickému tak psychickému.

U dítěte také dochází k rozvoji řeči, i když už to není tak znatelné. Rozšiřuje se slovní zásoba a dítě se dokáže lépe vyjadřovat a hledat mnohá synonyma. U dětí dochází také k rozvoji případné vlastní literární tvorby. Slohové práce jsou zajímavější, obsahují příběh a nejsou jen jednoduchým popisem.

Následkem zrychleného rozvoje motorických schopností, získáváním síly, rychlosti, koordinace a rozvojem logického myšlení, dochází u dětí k prohlubování jejich zájmu o koníčky, které mají (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 144–145).

B) Kognitivní vývoj

Abstraktní způsob myšlení je pro dítě velmi důležitý k pochopení látky vyučovaných předmětů, neopírá se pouze o to, co vidíme a slyšíme, umožňuje kritický přístup k myšlení vlastnímu i cizímu (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 148).

Takový rozvoj, který se dá sledovat v oblasti pohybu, hbitosti a koordinace, lze pozorovat také při řešení matematických a logických úloh. Dítě už si nevystačí pouze s tím, že našlo jedno řešení, a to často to nejsnazší, ale rádo hledá i řešení alternativní. K tomu je potřeba, aby už nevnímalo jenom to, co zná, ale aby si dokázalo problém

představit i pokud se jedná o abstraktnější představy. Dítě v tomto věku řeší různé operace pouze ve své hlavě a na základě svých představ, např. přemýšlí o své budoucnosti, a v tom začne přemýšlet, proč vlastně o té budoucnosti přemýšlí. Všechno se to odehrává pouze v mysli a dítě se svou budoucností nemůže mít žádné zkušenosti (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 145–148).

Se změnou uvažování se mění také postoj k základním psychickým potřebám a způsobu jejich uspokojování: (Vágnerová, 2005, 335–336)

- Potřeba jistoty a bezpečí – pocit jistoty z dětství se pomalu vytrácí a s uvažováním o budoucnosti je potřeba nalézt jistoty nové
- Potřeba seberealizace – úvahy o budoucích možnostech
- Potřeba otevřené budoucnosti – přesah reality a otevření perspektivy

C) Emoční vývoj a socializace

Dospívání provází hormonální proměna, která má za následek kolísavost emočního ladění, větší labilitu, dráždivost, přecitlivělost. Citové prožitky jsou spíše krátkodobé, ale velice proměnlivé a výrazné. Sami dospívající mohou být ze svých nálad zmateni. Sebeovládání je ještě nezralé, intenzivní aktivita je rychle vystřídána apatií a nechutenstvím. Osobní nejistota má za následek častou vztahovačnost a také přecitlivělost na projevy jiných lidí (Vágnerová, 2005, str. 340–342).

Jedním z hlavních vývojových úkolů, který na děti v dospívání čeká, je uvolnění závislosti na rodičích a na druhé straně navazování významnějších a rozmanitějších vztahů mezi svými vrstevníky. Jde o navazování vztahů, jak mezi vrstevníky stejného pohlaví, tak i opačného. Proces neustálého osamostatňování se, rozlišování a rozdělování vztahů, je procesem, který začíná už od dětství a pokračuje až do dospělosti. V období dospívání je přece jen tento proces nejvýznamnější. Z tohoto období si dospívající děti odnesou základy pro budování svých budoucích rodin a rolí manželských a rodičovských.

Dítě se v období dospívání postupně osamostatňuje od rodiny. Hledá si k tomu své vlastní a individuální způsoby. Dítě nechce přijít o jistoty, které mu rodina poskytuje,

neustále potřebuje vědět, že ještě není na všechno samo, ale už se chce dobrovolně rozhodovat. Cítí větší zodpovědnost za to, co dělá, jak se mu to daří a jak se rozhoduje. Pro další rozvoj dítěte je toto období důležité. Není dobré, pokud je dítě stále moc závislé na rodičích. Rodiče to sice mohou vnímat tak, že jejich dítě je má třeba více rádo a hodně je poslouchá, ale dítě se v tomto období musí pokoušet být samostatné, což někdy vede třeba i k neshodám a hádkám (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 149–150).

V období dospívání také dochází k tomu, že se děti začnou zajímat o druhé pohlaví. Na začátku jde o nejistý a bázlivý přístup, postupem času se však opačná pohlaví neustále více přitahují. Kluci rádi dokazují svou sílu, odvahu a postavení třeba ve třídě nebo jiném kolektivu, dívky naopak rády upozorňují na svůj vzhled, to jak vypadají, s kým se kamarádí, kdo je jejich vzorem. Na konci povinné školní docházky přicházejí další zážitky, jako mohou být přípravy na taneční, kde se dospívající děti ještě intenzivněji mohou sblížit. Vážnější vztahy však přicházejí až později.

Období dospívání může být z mnoha hledisek náročné a konfliktní, proto je důležité, aby se všichni snažili mít dostatek trpělivosti a pochopení pro dospívající děti (Langmeier, Krejčířová, 1998, str. 150–154).

2.2 Vymezení problematiky volného času

Volný čas může být definován jako čas zbytkový, čas, který nastane po splnění pracovních či jiných povinností vyplývajících ze sociální role. Jedná se o činnosti, které jsou vykonávány dobrovolně, s pocitem uspokojení. Jeho hlavní náplní je odpočinek, zábava a rozvoj osobnosti (Hofbauer, 2004, str. 13).

Pro děti znamená volný čas především opak povinností, tedy činnosti mimo vyučování. Do volného času také nespadá jídlo, spánek, hygiena a zdravotní péče, a to i přesto, že někdy se může stát například jídlo koníčkem (Pávková, 1999, str. 15).

Svůj volný čas mohou děti a mládež trávit na různých místech. Počínaje domovem, školou, společenskými organizacemi přes veřejné prostranství jako jsou parky, ulice. Zvláště ve velkých městech se pak děti pohybují bez dozoru rodičů, což není pro jejich výchovu žádoucí (Pávková, 1999, str. 16).

Mladí lidé mají často široké zájmy, které ale bývají nestálé. Na druhé straně jsou mladí lidé s extrémně jednostrannými zájmy. Spíše než aktivní způsob trávení volného času převažuje pasivní způsob, tedy sledování sportu v televizi apod. Plány a představy o trávení volného času mladého člověka jsou velké, ale k jejich zrealizování dojde zřídka (Veselá, 1997, str. 7).

Z výchovných důvodů je velmi důležité nenásilné pedagogické ovlivňování volného času. Citlivé směřování a dohled je nezbytný, protože dítě ještě nemá dostatek zkušeností. Podmínkou je ovšem dobrovolná účast a přitažlivost aktivit pro děti (Pávková, 1999, str. 15).

Snaha o pedagogické ovlivňování volného času dala vzniknout pojmům výchova mimoškolní a výchova mimotřídní. Později byla tato koncepce nahrazena výchovou mimo vyučování. Dnes se jedná o pedagogiku volného času (Hofbauer, 2004, str. 15–16).

Z historického hlediska se poměr volného času pro každý den zvyšuje. Ještě v 19. století byla pracovní doba 12–14 hodin. Během 20. století se postupně snižovala, až je dnes snížena na 8 hodin denně a 48 hodin týdně. Když se zohlední vzrůstající průměrný věk,

roste tím i celkový volný čas za život. Kolem roku 1800 biologické potřeby člověka zahrnovaly 41% času, práce a povolání 34%, čas k dispozici byl 25%. Kolem roku 2010 na biologické potřeby připadá 42%, na práci a povolání 6% a na volný čas 52% (Hofbauer, 2004, str. 25–27).

Dnes mají děti poměrně hodně volného času, proto by měla mít společnost zájem, aby byl tento čas tráven co nejlépe. Na prvním místě je to rodina, kdo zaštiťuje náplň volného času. Společnost by jí ale měla být nápomocná, nejenže rodina nemůže vše časově zvládnout, navíc v období dospívání jsou pro mládež obvykle důležitější a více ceněné vrstevnické skupiny (Pávková, 1999, str. 16).

Úroveň a skladba volného času odráží demografické podmínky jedince, místo bydliště, rodinné postavení, finance, povaha jedince (Hofbauer, 2004, str. 23).

Jak by měl být volný čas správně naplňován?

Opaschowski ve své práci z roku 1977 vymezuje sedm funkcí, které má volný čas splňovat:

- Volný čas jako rekreace (zotavení)
- Volný čas jako kompenzace (vyrovnání toho, co se ostatním v životě nedostává nebo nedaří)
- Volný čas jako katarze (osvobození a odreagování od potlačených emocí a napětí)
- Volný čas jako ventil (ventil k uvolnění přebytečné energie)
- Volný čas jako konzum (prostředek k užívání věcí a produktů)
- Volný čas jako kontrast (protiklad vůči práci)
- Volný čas jako doba podobná práci (kongruenční teorie)

(Kaplánek, Pedagogika volného času – online)

Opaschowski dále uvádí šest nezbytných prvků volného času:

1. Časová variabilita (člověk může pružně reagovat na situaci a podle toho vybírat aktivitu, která je pro něj v této situaci vhodná)
 2. Dobrovolnost (intenzita, pravidelnost, kontinuita činností je závislá na osobních vlastnostech, sklonech a zájmech)
 3. Bez nátlaku (jedná se o otevřenou možnost jednat, bez donucení a tlaku k výkonu)
 4. Možnost volby (podle vlastní vůle z různých nabídek)
 5. Rozhodovací schopnost (možnost sám určovat a revidovat svá rozhodnutí)
 6. Vlastní iniciativa (vycházející z vlastních potřeb a schopností)
- (Kaplánek, Pedagogika volného času – online)

Podle Opaschowského neexistují proto zvláštní cíle pedagogiky volného času, ale výchovné cíle odpovídající volnému času. Opaschowski posuzuje výchovné cíle ve volném čase podle toho, do jaké míry přispívají ke kritickému pochopení sebe sama a k reflexi společenských souvislostí.

Pedagogika volného času má tedy umožnit:

- a) uvažovat o podmínkách, souvislostech a rozporech v uspořádání času (pracovní doba – volný čas) a z tohoto hlediska sledovat a posuzovat ty volnočasové aktivity, které jsou reakcí na nespokojenost v pracovním životě
- b) vidět volný čas ne jako izolovanou sféru života v protikladu k pracovní době, ale jako čas integrovaný do života – podobně jako práce nebo spánek
- c) pochopit, že volný čas je prostor, v němž můžeme rozvinout společenské alternativy a sami si určovat životní (a pracovní) podmínky
- d) spolupracovat na humánním uspořádání životního prostředí (např. pomocí občanských iniciativ)
- e) odhalovat tendenci ke zvyšování konzumu v rámci volného času a systematicky vytvářet obranné mechanismy proti tomuto nátlaku (proti systému, který klame, ovládá a nenápadně řídí, a tím omezuje svobodu)
- f) uvažovat o společenském významu konzumních volnočasových nabídek

g) přijmout volný čas jako prostor k vědomému rozšíření zkušeností a zážitků a ke změně postojů, vnímání a jednání

h) vnímat volný čas jako možnost změny (inovace) vlastní osoby a jejího okolí.

Obečným cílem pedagogiky volného času by tedy mělo být proměňovat časové úseky našeho života, které nám umožňují svobodně volit, rozhodovat se a jednat, v čas, v němž skutečně svobodně jednáme, rozhodujeme se a volíme, a tak dosáhnout relativní autonomie jedince ve společnosti (Slabá, 2008).

2.3 Činitelé vývoje působící na jedince

Osobnost člověka, tedy jeho individualita, se tvoří tím, jací činitelé na něho během celého jeho života působí. Člověk si na svět přinese vložené předpoklady, vlohy, které jsou zděděné od předků nebo jsou získané v průběhu prenatálního vývoje. Tyto vlohy jsou vzápětí ovlivňovány prostředím, do kterého se člověk narodí. Právě sociální prostředí má na člověka velký vliv. Člověk je formován prostřednictvím výchovy, jedná se o záměrné a cílevědomé působení na jedince.

Primární sociální skupinou, která působí na dítě je rodina. Rodina je nejdůležitějším článkem ve výchově. V ideálním případě by škola měla podporovat spolupráci rodičů a dětí a snažit se zapojovat rodiče do volného času dětí.

V období dospívání mají na jedince největší vliv vrstevnické skupiny. Jejich náplň je velice důležitá, protože mladí lidé tráví se svými kamarády většinu volného času. Prostředí takové skupiny je velmi rizikové z hlediska zkoušení kouření, alkoholu, drog.

Nezanedbatelný vliv na děti mají hromadné sdělovací prostředky. Opět mohou děti obohatit i jim uškodit. Posledním, ale velmi důležitým činitelem vývoje jedince je samotná aktivita člověka, snaha něco změnit (Pávková, 1999, str. 35–39).

2.4 Dítě a hra

Od útlého věku děti provází hra, je pro ně přirozená a neodmyslitelně patří k volnému času. Pro dítě je velmi důležitá, rozvíjí jeho osobnost, zdokonaluje tvořivý způsob myšlení, uplatňuje schopnost volby a hodnocení, trénuje vůli, fantazii, vnímavost, zlepšuje cit. Pro dítě je stěžejní průběh hry ne jeho výsledek. Ve srovnání se světem dospělých představuje hra práci, proto je podstatné vyvarovat se zesměšňování hry, shazování výtvorů a ostré kritiky jednání dítěte při hře (Veselá, 1997, str. 9–10).

Hra je pro dítě nejpřirozenější činností, je jeho potřebou, která musí být během dětství uspokojována a zároveň je velmi důležitým výchovným prostředkem. Prostřednictvím hry se rozvíjí mravní vývoj jedince, setkáváním s dětmi dochází k prvním sociálním zkušenostem, hra ovlivňuje citový vývoj dítěte a díky pohybovým hrám dochází ke zlepšování koordinace těla, rychlosti, obratnosti, síle a vytrvalosti (Veselá, 1997, str. 13–14).

V mladším školním věku přestává být vlivem školního prostředí hra hlavní činností dítěte, stává se více promyšlenou, naplánovanou, smysluplnou. Hračky mohou být hotové, ale i sety z nichž si cokoli vytvoří. U žáků 4.–5. třídy lze pozorovat rozdíl mezi hrou děvčat a chlapců. Chlapci se soustřeďují více na pohybové a dobrodružné hry, zatímco děvčata dávají přednost hrám pohybovým rytmičtým a ručním pracím. U dětí staršího školního věku dochází k výraznému odlišení mezi hrou a prací. Rozdíly v preferencích u her mezi děvčaty a chlapci se stírají, obě skupiny zajímají hry stolní, sportovní, kolektivní, vědecké. Kvalita hry se postupně mění, až dospěje do shody s hrami dospělých. Žáci staršího školního věku bývají také pověřováni vymýšlením programu pro mladší spolužáky (Veselá, 1997, str. 11–12).

Podle míry organizovanosti výchovného působení ve volném čase rozdělujeme činnosti na:

- činnosti spontánní – nemají vyhrazený začátek ani konec, pedagogické ovlivňování je nepřímé, pedagogický pracovník poskytuje radce, dohlíží na bezpečnost dětí

- zájmové činnosti příležitostné – jsou časově ohraničené, aktivity jsou organizovány pedagogem, který se snaží děti podporovat v činnosti, může se jednat o jednorázovou nebo i opakující se akci
- zájmové činnosti pravidelné – jsou pravidelné (obvykle celoroční), vedeny kvalifikovaným vedoucím, cílem je osvojit si určité vědomosti, dovednosti (Hofbauer, 2004, str. 21)

2.5 Fenomén sociálních sítí, jejich vznik a význam

Již v roce 1987 Howard Rheingold poprvé vyjádřil význam slovního spojení sociální síť. Označoval ji jako virtuální realitu. *Virtuální komunita je skupina lidí, kteří se mohou, ale nemusí setkávat naživo, a kteří si vyměňují slova a myšlenky prostřednictvím počítačových vývěsek a sítí* (Kirkpatrick, 2011, str. 59–60).

Laicky lze říci, že sociální síť je určitým typem webové stránky, na které komunikují skupiny lidí. K používání sociálních sítí je potřeba internet. Bez připojení k internetu, sociální síť nefunguje. Skupiny mohou vznikat za určitým účelem, pojí je vazby, například: rodina, kamarádi, spolužáci; místo: bydliště, zaměstnání; záliba: sport, hudba; cíle: seznámení.

Sociální sítě umožňují setkávání lidí z celého světa na jednom „místě“, slouží ke komunikaci (chatování), diskuzi, sdílení zážitků, obsahu. S rozvojem moderních technologií se stává stěžejním zveřejňování fotek, videí apod.

(<http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/co-jsou-socialni-site.aspx>)

Komunikovat je možné pouze s jednou osobou, ale zároveň i s celou skupinou. Lidé, kteří používají sociální sítě, se stávají jejími uživateli a aby mohli být součástí dané komunity je nutné přihlášení (registrace). Je povoleno zaregistrování na více sociálních sítích.

(<http://www.jaknainternet.cz/page/1751/socialni-site/>)

Úplné počátky sociálních sítí se objevili se vznikem Usenet. Tato sociální síť byla založena v roce 1979 a umožňovala posílat zprávy, které se týkaly určitého společného tématu (Kirkpatrick, 2011, str. 59).

Mezníkem pro sociální sítě byla polovina 90. let. Studenti zakládali na webu komunity, prostřednictvím kterých byli ve spojení s ostatními studenty, jak se současnými, tak i s absolventy. Některé sítě se udržely, jiné zanikly. Mezi nejznámější patří theGlobe.com, sixdegrees.com. Zde si mohli uživatelé upravovat svou domovskou stránku.

(https://www.ibm.com/developerworks/community/wikis/home?lang=en#!/wiki/W2ee553718f13_4825_b4e6_343b81350b95/page/%C3%9A%20do%20soci%C3%A1ln%C3%A1%20Dch+s%C3%ADt%C3%AD)

V roce 1997 přišla síť sixdegrees.com s dosud neznámou službou a tou bylo používání skutečných jmen. Zakládala svoji síť na vyhledávání vztahů mezi žijícími lidmi. Vše se odvíjelo od hesla „umístit svůj vlastní adresář do centrálního úložiště“. Přihlásit se mohl ten, kdo dostal od stávajícího člena pozvánku. V profilu si uživatelé nastavili údaje o sobě, o koníčcích apod. a prostřednictvím těchto znaků mohli vyhledávat další přátele, prohlížet si ostatní profily, požádat o seznámení svého kamaráda se zajímavými lidmi. Byla to úplná revoluce v sociálních sítích. Její zakladatel, Andrew Weinreich, si ale stěžuje na špatné načasování. *Přišli jsme s tím příliš brzy*. Velkou nevýhodou této sociální sítě byla absence fotky v profilu. Její udržování bylo ale velice nákladné a výnosy malé, takže v roce 2000 byla tato síť zrušena (Kirkpatrick, 2011, str. 60–62).

Nedostatek sociální sítě sixdegrees.com, která spočívala v nemožnosti fotky v profilu, využila síť s názvem Friendster. Ta umístila fotku uživatele přímo vedle vlastního jména, při vyhledávání přátel bylo tedy mnohem snazší je podle fotografie rozpoznat. Friendster založil programátor Jonathan Abrams v roce 2003. Stala se velmi populární, během prvních 3 měsíců měla již 3 miliony uživatelů. Tento rychlý vzestup byl ale počátkem pádu. Sociální síť neunesla obrovský nápor a stávala se čím dál více pomalá (Kirkpatrick, 2011, str. 63–67).

Kopii Friendster byla sociální síť Myspace. Jako první začala podporovat internetový marketing. Její zakladatel, společnost News Corporation, ji vytvořil za pouhých 10 dní. V témže roce vznikla profesní sociální síť LinkedIn.

V roce 2004 byla spuštěna nejznámější a nejoblíbenější sociální síť světa, kterou je Facebook. Původně sloužila ke komunikaci mezi studenty Harvardské univerzity. Jejím tvůrcem byl jeden ze studentů Mark Zuckerberg.

Další celosvětově rozšířená sociální síť je Twitter. Objevila se v roce 2006. Nejnovější sociální sítí, z roku 2011, je Google+.

[\(https://www.ibm.com/developerworks/community/wikis/home?lang=en#!/wiki/W2ee553718f13_4825_b4e6_343b81350b95/page/%C3%9A%20do%20society%20and%20the%20future%20of%20the%20world\)](https://www.ibm.com/developerworks/community/wikis/home?lang=en#!/wiki/W2ee553718f13_4825_b4e6_343b81350b95/page/%C3%9A%20do%20society%20and%20the%20future%20of%20the%20world)

2.6 Přehled nejznámějších sociálních sítí

Facebook

Celosvětově rozšířená síť, která je v popředí žebříčku nejoblíbenějších sociálních sítí. Facebook zprostředkovává komunikaci mezi lidmi. Umožňuje sdílet zážitky, informace, fotky, videa nebo plánovat akce. Lidi, které si přidáte do přátel, vidí Váš profil a vše, co jim, prostřednictvím svého nastavení soukromí, dovolíte. Pokud tedy chcete sdílet fotky a ostatní informace pouze se svými přáteli, nebo jen s některými z přátel, je nutné si vše důkladně nastavit. Je možné hodnotit a komentovat jednotlivé příspěvky svých přátel. Více se dočtete na www.facebook.com.

(<http://www.socialnisite.123abc.cz/facebook>).

MySpace

Před vznikem Facebooku, byla tato sociální síť na vrcholu popularity. Nejvíce je rozšířena v USA. Slouží především ke sdílení hudby a videa a je využívána i profesionálními umělci k představení své nové hudby. Další informace naleznete na www.myspace.com.

(<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>)

Google+

Tato sociální síť spadá pod skupinu Google. Jejím heslem je „služba, která vám pomůže být v kontaktu se známými a poznat nové zajímavé lidi“. Oproti Facebooku zdůrazňuje kategorizaci kontaktů, nastavení soukromí je přehlednější a číst příspěvky je umožněno i bez přidání uživatele mezi přátele. Stejně jako na Facebooku, které má „líbí se mi“, je zde hodnotící tlačítko „+1“. Google+ má mnoho funkcí a tzv. pilířů, díky kterým nabízí spoustu novinek a aplikací usnadňující komunikaci. Pro podrobnější informace stačí otevřít stránku www.plus.google.com.

(<http://www.socialnisite.123abc.cz/google-plus>)

LinkedIn

Sociální síť zaměřující se především na pracovní vztahy. Důležitými položkami v profilu je tedy kariéra, pracovní místa, vzdělání. Slouží i k vyhledávání volných pracovních pozic a některým uživatelům nahrazuje životopisy zasílané zaměstnavatelům. Personalistům je umožněn velký výběr, je to tzv. „sociální síť potenciálních zaměstnanců“. Pomáhá s nalezením předchozích pracovních kolegů. Základní verze je zdarma, funkce navíc jsou zpoplatněné. Podmínky a více informací je k dispozici na www.linkedin.com.

(<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>)

Twitter

Sociální síť fungující podobně jako blog, ovšem na jeden příspěvek je omezený počet znaků. Zveřejňování příspěvků je nazývá „tweetování“ a je používána i některými ze světových politiků pro svoji reklamu. Více se dočtete na www.twitter.com.

(<http://www.socialnisite.123abc.cz/twitter>)

Líbímseti

Sociální síť, která vznikla v České republice. Její původní cíl bylo seznamování lidí, postupně se ovšem změnila ve zveřejňování fotek a jejich hodnocení. Jejími uživateli jsou převážně teenagery. Další informace naleznete na www.libimseti.cz.

(<http://www.socialnisite.123abc.cz/libimseti>)

Lidé

Česká sociální síť spadající pod portál Seznam. Mimo klasickou komunikaci s přáteli, ke sdílení zážitků slouží také diskuze, které jsou rozdělené dle témat, pro pobavení je uživateli poskytnuta nástěnka, kam jsou umísťovány vtipné fotografie a videa. Pro podrobnější informace stačí otevřít www.lide.cz.

(<http://www.socialnisite.123abc.cz/lide>)

Naymz

Sociální síť umožňující udržování a navazování obchodních kontaktů, uživatelům umožňuje vytvoření elektronické vizitky. Uživatelé si vyměňují své profesní zkušenosti a tím si mohou zjednodušit svůj kariérní postup. Podmínky a více informací naleznete na www.naymz.com.

(<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>)

Xing

Sociální síť, která spravuje kontakty uživatele. Více informací je k dispozici na www.xing.com.

(<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>)

Orkut

Sociální síť, která je rozšířena v Brazílii a Indii. Umožňuje vyhledání a poté komunikaci s přáteli. Spadá pod skupinu Google. Pro více informací stačí otevřít www.orkut.com.

(<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>)

Bebo

Sociální síť pro chatování s přáteli, která je velice oblíbena v Severní Americe. Více se dočtete na www.bebo.com.

(<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>)

Classmates

V České republice je známá kopie, a to pod názvem Spolužáci. Setkávají se zde spolužáci jednotlivých tříd od základních škol a po vysoké školy. Podmínky a podrobnější informace jsou k dispozici na www.classmates.com.

(<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>)

Friendster

Sociální síť velmi podobná síti Facebook. Vznikla ovšem ještě před ním a populární je hlavně v Asii. Více informací naleznete na www.friendster.com.

(<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>)

Hi5

Klasická sociální síť vyskytující se také ve východní Evropě. Více informací na stránce www.hi5.com.

(<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>)

Blackplanet

Sociální síť sdružující Afroameričany, patří mezi nejdéle fungující sociální sítě, byla spuštěna už v roce 1999. Registrace a podrobnější informace naleznete na www.blackplanet.com.

(<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>)

Plurk

Sociální síť nápadně podobná Twitteru. Nejvíce uživatelů má v jihovýchodní Asii a v USA. Podrobnější informace se dočtete na www.plurk.com.

(<http://www.socialnisite.123abc.cz/plurk>)

Last.fm

Sociální síť zaměřující se výhradně na hudbu. Podle toho jakou hudbu uživatelé poslouchají, Last.fm jim následně doporučí další podobné interprety. Na základě své oblíbené hudby je možné najít přátele. Sociální síť také uživatele upozorňuje na hudební akce. Více informací naleznete na www.last.fm.

(<http://www.socialnisite.123abc.cz/last-fm>)

Vkontakte-VK.com

Klasická sociální síť pocházející z Ruska, stmelují se na ni lidi jak lidé v Rusku žijící, tak lidé pocházející z Ruska. Je svým designem velice podobná Facebooku. Registrace a podrobnější informace jsou k dispozici na www.vk.com.

(<http://www.socialnisite.123abc.cz/vkontakte>)

2.7 Sociální síť Facebook jako fenomén současných dětských vztahů

Největší sociální síť v Evropě je Facebook, která je funguje na principu přidávání a vyhledání přátel, se kterými uživatel souhlasí, jejichž přátelství potvrdí a oni mají poté přístup na zeď, zobrazí se jim sdílené fotky, videa, komentáře. Na Facebooku je možné založit skupinu pod určitým tématem, vytvořit upozornění na konkrétní událost, nastavit si upozornění na narozeniny přátel a mnoho dalšího, a to vše je možné propojit s tzv. chytrým telefonem (Dědiček, 2010, str. 7).

Všechny sociální sítě mají jedno společné. Nejdůležitější je profil uživatele. Veškeré poskytnuté informace tvoří dohromady profil. Spadají tam informace o zaměstnání, vzdělání, koníčcích, kontaktní údaje, vztahy. Dále jsou součástí profilu také sdílené fotografie, videa, odkazy na webové stránky a komentáře (Kulhánková, Čamek, 2010, str. 14; 17; 26).

Založit si účet na Facebooku je velice jednoduché. Po načtení internetové stránky www.facebook.com je nutné vyplnit několik položek. Stačí zadat křestní jméno, příjmení, email, heslo, pohlaví a datum narození, opsat bezpečnostní kód a registrace je hotová. V prvním kroku je nabídnuto vyhledání přátel podle emailové adresy. Druhý krok upravuje informace o profilu, jakýkoli krok je možné přeskočit a vrátit se k němu později. Další krok slouží k nahrání profilové fotky. Fotku je možné vyhledat v souboru nebo ji pořídit webovou kamerou. Posledním krokem je potvrzení emailové adresy odkazem, který je zaslán systémem na uvedenou adresu (Dědiček, 2010, str. 9–15).

Pro registraci jsou důležité dvě základní podmínky. Uživatel musí být více než 13 let, z důvodu vyzrálosti a celkového zabezpečení. Druhým požadavkem je emailová adresa, kterou musí Facebook schválit. Emailová adresa nesmí před znakem @ připomínat server, který rozesílá spam. Je možné, že Facebook z podezření na spam registraci zamítne. Nejbezpečnější jsou tedy emailové adresy obsahující jméno, popřípadě přezdívkou (Kulhánková, Čamek, 2010, str. 15).

Se zrušením účtu už je to trochu složitější, než s jeho registrací. Úplné zrušení a smazání všech dat není totiž možné. Účet lze jen deaktivovat (Dědiček, 2010, str. 31).

Zajímavou poznámkou je také to, že Facebook všechny informace, které do něho vložíte, archivuje. Jejich pozdější vymazání, změna, dokonce ani zrušení účtu nehrají vliv (Kulhánková, Čamek, 2010, str. 19).

Facebook se nabízí svým uživatelům v mnoha jazycích, záleží na uživateli, jaký si zvolí.

Po přihlášení na Facebooku se objeví Hlavní stránka. Prostřednictvím hlavní stránky jsou upravovány informace, které jsou následně zveřejněny přátelům v Profilu. Na Hlavní stránce je možné přidávat vlastní příspěvky, číst a hodnotit ostatní příspěvky, odkazy, fotky, videa přátel (Kulhánková, Čamek, 2010, str. 26).

Na Horní liště jsou k dispozici tři ikony: žádosti přátel, zprávy a upozornění. Dále je na Horní liště umístěno vyhledávací pole, pro vyhledávání osob, míst a obsahu; odkaz na Hlavní stránku, Profil (označen jménem), nastavení soukromí a účet (Kulhánková, Čamek, 2010, str. 26–28).

Mark Zuckerberg, zakladatel Facebooku, měl vizi otevřené společnosti, navrhl tedy Facebook tak, aby uživatelé byli povzbuzováni zveřejňovat o sobě co nejvíce informací. Co všechno na sebe světu prozradíme, záleží pouze na nás. V mnoha případech si lidé svými příspěvky zkomplikovali svou profesní oblast. Například když zaměstnanec anglicko-irské banky požádal svého šéfa o volno z náhlého rodinného důvodu a poté byl označen na Facebooku ten den na párty v baletní sukénce. Pravda tím vyšla rychle najevo (Kirkpatrick, 2011, str. 173–177).

Za ochranu svých osobních údajů si odpovídá každý uživatel sám, vše záleží jen na jeho nastavení účtu. Soukromí si lze chránit nastavením viditelnosti účtu pro určité skupiny. Tím můžou být všichni, přátelé přátel, přátelé nebo konkrétní osoby, kterým se mají dané příspěvky, fotky, videa zobrazit. Existuje doporučené nastavení ochrany soukromí a tím je sdílet základní informace se všemi, fotky a videa s přáteli přátel a kontaktní údaje pouze s přáteli. Povinně viditelné údaje pro všechny jsou jméno, profilová fotka a pohlaví. Facebook umožňuje nastavení soukromí a ochranu dat, ale zároveň upozorňuje, že žádné zabezpečení není perfektní a že třetí strana může nějakým způsobem ochranu „obejít“ a získat vaše osobní údaje, sdílené příspěvky, jako fotky, videa, odkazy (Kulhánková, Čamek, 2010, str. 29–31).

Facebook umožňuje náhled profilu uživatele, a to pro kategorii všichni nebo po zadání konkrétního jména, je možné zjistit, jak vidí profil jeden z přátel uživatele. Je potřeba, aby byly všechny informace, které jsou sdílené, dobře promyšlené. Hrozba zneužití je vysoká, to co o sobě uživatelé dají světu vědět, záleží jen na nich (Kulhánková, Čamek, 2010, str. 29–31).

Nebezpečí zneužití hrozí hlavně u dětí, které si nemusí uvědomovat, co se může díky zveřejnění informací stát. S vzrůstajícím počtem dětí na sociálních sítích roste také podíl kyberšikany. Většina sítí nabízí možnost ignorovat určité uživatele, pokud se tedy vyskytne obtěžující chování ze strany určitého uživatele, je možné ho takto zablokovat. Na sociální síti Facebook je možné nahlásit nevhodný obsah, správce poté může daný obsah smazat.

Za účelem seznámit a přiblížit širokou veřejnost prostředí sociálních sítí a internetu vznikly projekty, které jsou dostupné na www.bezpecnyinternet.cz a www.jaknainternet.cz. V prvním případě jsou partnery projektu společnosti Česká spořitelna, Microsoft a Seznam.cz. Druhou webovou stránku zajišťuje sdružení CZ.NIC. Tento projekt můžeme shlédnout i na České televizi, kde je vysílán prostřednictvím krátkých informačních videí.

Na portálu www.bezpecnyinternet.cz je deset doporučení, pro bezpečné používání sociálních sítí:

1. Neuvádět telefonní číslo nebo adresu
2. Nezveřejňovat ani nikomu neposílat intimní fotografie
3. Nesdělovat svá hesla
4. Neodpovídat na neslušné, vulgární, hrubé vzkazy, zprávy, emaily
5. Nedomlouvat si schůzku přes internet, aniž by o tom nevěděl někdo jiný
6. Nevěřit každé informaci, snažit se ověřovat
7. Nikdo nemá povinnost komunikovat s tím, s kým nechce.

8. Nezveřejňovat plány a termíny na dovolenou
9. Obezřetně používat webovou kameru
10. Před potvrzením si vždy pročíst podmínky užívání

(<http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/rady.aspx>)

2.8 Rizika sociálních sítí a internetu

V dnešní době, kdy se většina lidí naší společnosti pohybuje ve světě internetu, a to včetně dětí od velmi mladého věku, je velice důležité věnovat pozornost rizikům, se kterými se lze setkat. Mezi největší rizika při používání internetu patří to, že o sobě sdělujeme mnoho informací ostatním lidem. Pokud máme založený profil na některé sociální síti, které jsou mimo jiné zmíněny i v této práci, disponujeme možností sdílet s „přáteli“ fotografie, videa, příspěvky, názory; uvádíme údaje o dovolených, práci, škole, náladě, zábavě nebo třeba názorech na politickou situaci, menšiny v naší společnosti, atd. Pokud nejsme dostatečně opatrní, dostanou se tyto informace i k lidem, které neznáme, nikdy jsme je ve skutečnosti neviděli ani nepotkali a nic o nich nevíme. Jsou skryti kdesi ve světě internetu. Právě z toho plyne velké nebezpečí. Lidé, kteří chtějí těchto získaných informací využít, jsou ukryti v anonymitě, kterou internet dokáže poskytnout. Jednoduše se může stát, že nás někdo začne obtěžovat, sledovat, vyhrožovat nám nebo nás dokonce vykrade, když nejsme doma na základě našich příspěvků.

Lidé žijí všeobecně v domněnku, že internet je absolutně anonymní svět, že pokud na sebe přímo nic podrobněji nesdělíte, není možné nic zjistit. To je ovšem velký omyl. Anonymita na internetu je pouze částečná. Počítačové experti velmi jednoduše odhalí, odkud se přihlašujete na síť, tím tedy odkryjí reálnou identitu uživatele (Šmahel, str.18).

Proto, aby všichni měli možnost dozvědět se o možných rizicích, se kterými je možné se na internetu a sociálních sítích setkat, existují různé internetové stránky jako např. www.bezpecnyinternet.cz. Na těchto stránkách se mohou jak dospělí, tak děti dozvědět, jak chránit své soukromí a na co si dávat pozor, při používání sociálních sítí a internetu vůbec.

Z pohledu rodiče jsou na internetovém portálu www.bezpecnyinternet.cz nastíněna možná rizika, která hrozí dětem při používání internetu, zvláště pak na sociálních sítích. Děti je třeba informovat včas, aby rozeznaly nebezpečí od úplného počátku. Mezi důležité pojmy patří kybernetická šikana, internetová prostituce a pedofilie.

(<http://www.bezpecnyinternet.cz/rodice/doporuceni-pro-rodice/bezpecny-internet-pro-deti.aspx>)

Kybernetická šikana, zkráceně kyberšikana, je druh šikany, která se odehrává přes internet. Může proto být mnohem záladnější a nebezpečnější než šikana, která se odehrává ve škole. Její možnosti nejsou ohraničeny budovou školy, svou obět' může pachatel zastihnout kdykoli. Pod štítem anonymity si spoustu lidí dovolí více, než by vůbec dokázalo vyslovit. Něco ošklivého napsat je přeci jednodušší než to samé říci do očí.

Ve virtuálním prostředí je možné dosti snadno lhát, přetvařovat se, vymýšlet si. V prostředí internetu mizí bariéry. Dospívající také pocítují absenci sankcí (Šmahel, str. 23–25).

Je nutné, aby se děti nebály přijít s každým problémem za svými rodiči, aby věděly, že nejlepší obrana je vypnutí počítače a v případě ohrožení se mohou obrátit na policii.

Děti musí být od svých rodičů seznámeni s tím, aby nikdy nezveřejňovaly na internetu své kontaktní údaje, důkladně si promyslely všechny fotografie, které zveřejní, v žádném případě, aby nikomu neposílaly intimní fotografie, které se mohou dostat do nesprávných rukou, nezadržitelně kolovat po internetu, nebo mohou sloužit jako prostředek vydírání.

S pedofilií se mohou děti setkat, aniž by si to uvědomovaly. V domnění, že si píšou se stejně starým kamarádem, zašlou své fotografie člověku, který se za mladého pouze vydává. Nabídka sexuálních služeb může být pro děti bohužel dokonce i lákavá. Získat několik tisíc korun a mít vlastní „vydělané“ peníze může být pro děti velice přitažlivé.

Při hraní her a využívání jiných aplikací může být po dětech vyžadováno zaslání „premium SMS“. Nejenže cena této SMS zprávy se pohybuje v desítkách nebo téměř stovkách korun, může se stát vhodným nástrojem vydírání. Například pokud dítě zašle své intimní fotografie, bude mu poskytnuta tato SMS „zdarma“.

(<http://www.bezpecnyinternet.cz/rodice/doporuceni-pro-rodice/s-cim-se-mohou-deti-setkat.aspx>)

Přímo pro děti jsou na webu www.bezpecnyinternet.cz popsány rady, jak se pohybovat na internetu bezpečně. Je zde opět uvedeno Desatero bezpečného používání internetu,

které je ovšem napsáno očima dítěte tak, aby bylo pro dítě lépe pochopitelné. Důraz je kladen zejména na to, aby nikdy nezveřejňovaly žádné osobní informace, kontaktní údaje, plány a termíny dovolených, nikomu neposílaly své intimní fotografie, nesdělovaly svá hesla k účtům.

(<http://www.bezpecnyinternet.cz/deti/rady-pro-tebe/desatero-bezpecneho-internetu.aspx>)

Děti si musí uvědomit, že virtuální realita se nemusí rovnat pravé realitě. Na internetu se za jménem, fotkou, věkem může skrývat někdo úplně jiný, který chce ublížit a ne se kamarádit. Také je dětem doporučováno, aby raději než své jméno vystupovaly na internetu pod přezdívkou. Při video rozhovoru přes webovou kameru by měly brát v potaz, že mohou být nahrávány.

Při problémech se mohou děti obrátit na jednu z nabízených možností pomoci. Uvedeno je číslo na Linku důvěry, policii, nahlášení závadného obsahu, diskuze na podobná témata.

(<http://www.bezpecnyinternet.cz/deti/rady-pro-tebe/kde-hledat-pomoc.aspx>)

Děti se také mohou seznámit s používáním internetu prostřednictvím zajímavých komiksů, které jsou rozděleny dle věku a různých oblastí ochrany.

(<http://www.bezpecnyinternet.cz/deti/komiksove-pribehy/default.aspx>)

Film Seznam se bezpečně ukazuje dětem ve věku od 12 do 16 let, rodičům a pedagogům skutečné příběhy dětí, které měly špatné zkušenosti s internetem. Film chce zdůraznit, že každý musí být připraven a informován, aby se mohl bránit.

(<http://www.bezpecnyinternet.cz/deti/rady-pro-tebe/seznam-se-bezpecne.aspx>)

Webová stránka www.bezpecnyinternet.cz je také určena školám. Pedagogům, kteří by měli děti o nástrahách informovat. Mohou zde nalézt tipy, jak děti s daným tématem seznámit, jak jim včas přiblížit oblasti, které by si měli před ostatními cizími lidmi chránit.

(<http://www.bezpecnyinternet.cz/skoly/default.aspx>)

Další webovou stránkou, která zábavně, poutavě a hlavně srozumitelně seznamuje s riziky na internetu je www.jaknainternet.cz. K jednotlivým tématům jsou přiřazena dvouminutová videa, kterými diváky provede herec Roman Zach.

2.9 Vztahy na internetu

Jak již bylo výše uvedeno, je prokázána vyšší odvaha a otevřenost na sociálních sítích, s tím souvisí i menší nebo dokonce žádný závazek a odpovědnost jedince vůči svému chování. Jako příklad udává ve své knize David Šmahel odpověď jedné z dívek:

Kdyby se na tom internetu, ten člověk urazil, tak by mě to tolik nemrzelo, než jako by stál přede mnou. (Šmahel, 2003, str. 31)

Nezávaznost na internetu je také propojena s tím, že mladí lidé vnímají prostředí internetu jako prostředek k odreagování, zábavě, relaxaci, útěku od problémů, od sebe sama.

Dospívající také hledají na internetu odpovědi na své problémy, bolesti, chtějí se svěřit, chtějí, aby s nimi někdo prožíval jejich trápení.

U přátelství, které vzniklo pouze díky komunikaci na internetu je pocit závazku vůči druhému nižší, než by tomu bylo v reálném světě (Šmahel, 2003, str. 27–33).

David Šmahel ve svém výzkumu uvádí, že mladí lidé ve věku 14–18 let a více na internetu lžou a přetvařují se. Vysvětluje to dvěma možnostmi, které se navzájem dopňují:

- Hledání nové role, experimentování s vlastní identitou
- Mezi mladými lidmi je velice oblíbený „chat“, který je vnímán více anonymně než jiné služby ke komunikaci a výměně názorů jako třeba „email“ a „diskusní skupiny“. „Chat“ je nazýván prostředním lží a přetvářek. To jak mladí lidé vnímají internet, také závisí na prostředí, ve kterém se pohybují.

Emoce na internetu neznamenaají jen ty záporné, tedy hádky, vychloubání, křivdy; ve virtuálním světě vznikají i velmi kladné emoce jako je silné přátelství a láska.

Nové technologie umožňují navazovat kontakty napříč světem, proto se v posledních letech výrazně zvýšil počet víz do USA, kde lidé uzavírají sňatek, tím zároveň narůstá počet manželství z různých národů.

Lidé, kteří tráví na sociálních sítích delší čas, mají tendenci převádět virtuální přátelství do reálného. Celkově ovšem lidé uvádějí, že internetoví přátelé se neshodují s těmi reálnými a dokonce ani nemají v úmyslu tyto dvě skupiny propojovat. Z hlediska síly a délky trvání přátelství vzniklého na internetu se psychologové příliš neshodují. Výsledky jejich výzkumů se značně rozcházejí (Šmahel, 2003, str. 73–78).

Internet není pouze místem přátelských vztahů, ve značné míře se zde také vyskytuje agrese a nenávist. S tím souvisí pojem „flame wars“, přeloženo doslovně ohňová válka, ale spíše se používá slovo „vzplanutí“. Dojde k tomu tehdy, když uživatel svým příspěvkem natolik popudí jiného uživatele, který na něho agresivně zareaguje a tím, začíná „slovní přestřelka“.

Agrese je úzce propojena s frustrací, pokud je člověk něčím frustrován, má tendenci jednat agresivně. Vznik frustrace je možný mnoha způsoby. Jedním je stálé čekání na odpověď, ta souvisí s kvalitou připojení, dalším odpojení uživatele, se kterým komunikujeme (Šmahel, 2003, str. 78–82).

Agrese je také zvyšována relativním pocitem anonymity, lidé se necítí být tolik svázáni konvencemi a normami.

Ve svém výzkumu se dále Šmahel mladých lidí dotazoval, proč hledají přátele a partnery právě prostřednictvím internetu. Dívky se domnívali, že hlavně kluci, jsou na internetu proto, že hledají nové partnerky. Obě pohlaví se shodla, že internet nabízí nepřeberné množství potenciálních partnerů, mezi kterými sněze najdou ty, se stejnými zájmy a záliby. Většina z nich má zájem si psát, na rozdíl od reálného světa, kde někteří nemají odvahu se seznámit, promluvit. Další velkou výhodou je pohodlí domova, nezávislost na lokalitě, státu dokonce ani světadílu.

Velmi zajímavé je hodnocení studentů z hlediska kvality vztahů vzniklých na internetu. Většina hodnotí tyto vztahy jako nereálné, neskutečné.

Žádný z respondentů v mém výzkumu neoznačil virtuální vztah za skutečné přátelství. (Šmahel, 2003, str. 92)

Při přechodu vztahu z virtuálního světa do reality může dojít k tzv. deziluzi. Nejenže si nemusí rozumět, ale také se stává, že od vztahu očekávají něco jiného. Týká se to především rozdílu mezi chlapci a dívkami. Chlapci hledají na internetu partnerku pro erotický vztah, zatímco dívky se snaží najít porozumění, pochopení.

Při prvním velkém zklamání při střetu s realitou se mohou dospívající natolik zradit, že již úplně zanevrou na nalézání vztahů přes internet.

Někteří mladí lidé si jsou vědomi, že při reálném setkání pravděpodobně dojde ke ztracení „kouzla“, které trvalo pouze prostřednictvím internetu, proto ani nemají touhu převádět virtuální vztahy do reality (Šmahel, 2003, str. 94–98).

3 Praktická část

3.1 Cíle praktické části

Cílem praktické části bakalářské práce bude porovnat, zda bude existovat rozdíl v délce času stráveného na sociálních sítích, zda se bude vyskytovat rozdíl mezi množstvím kroužků mezi respondenty na vesnici a ve městě a respondenty prvního a druhého stupně základní školy. Zaměříme se na to, zda respondenti znají pojem sociální síť, jaké druhy sociálních sítí znají, na jakých sociálních sítích jsou registrováni. V práci se budeme zabývat rozdílem v počtu přátel, množstvím sdílených příspěvků, typem komunikace mezi respondenty prvního a druhého stupně základních škol ve městě a respondenty, kteří navštěvují školu na vesnici. Budeme se věnovat pojmu kyberšikana, setkání s kyberšikanou a tím, jak jsou respondenti informováni ohledně rizik internetu, v těchto případech opět srovnáme respondenty podle tříd a umístění školy.

Výzkumnou metodou budou dotazníky a výzkumný soubor budou tvořit žáci páté a deváté třídy z jedné městské a ze tří vesnických škol.

3.2 Výzkumné předpoklady

Výzkumný předpoklad č. 1.

Lze předpokládat, že respondenti z vesnice, uvedou, že denně tráví na počítači méně času, než respondenti z města.

V kontextu tohoto předpokladu budeme zkoumat, zda je rozdíl v času stráveného na počítači mezi dívkami a chlapci, a to zejména na vesnici. Tento předpoklad bude ověřován otázkami č. 1, 2, 7 a podle toho na jaké škole byl dotazník vyplňován.

Výzkumný předpoklad č. 2.

Lze předpokládat, že respondenti z města uvedou, že tráví více času na kroužkách, než respondenti z vesnice.

V kontextu tohoto předpokladu se budeme zabývat tím, jakým způsobem tráví respondenti čas mimo kroužky. Tyto předpoklady budou zkoumány otázkami č. 1, 2, 4, 6 a opět se bude zohledňovat, na jaké škole byl dotazník vyplňován.

Výzkumný předpoklad č. 3.

Lze předpokládat, že respondenti z města, uvedou, že aktivně používají více druhů sociálních sítí, než respondenti z vesnice.

Pro ověření tohoto předpokladu se zaměříme na pojem sociální síť, znalost jednotlivých druhů sociálních sítí a na jejich registraci. Předpoklad bude posuzován podle toho, na jaké škole byly dotazníky vyplňovány a otázkou 1, 2, 8, 9, 10, 11.

Výzkumný předpoklad č. 4.

Lze předpokládat, že respondenti z města uvedou, že mají na svých sociálních sítích větší počet přátel než respondenti z vesnice.

V kontextu tohoto předpokladu budeme sledovat, jaký bude rozdíl mezi respondenty páté a deváté třídy a jaké druhy přátel si na své sociální síti přidávají. Dále prozkoumáme, jak často a jaké druhy příspěvků respondenti na sociálních sítích zveřejňují. Na tyto předpoklady se dozvíme odpovědi z otázek č. 1, 2, 12, 13, 14, 15.

Výzkumný předpoklad č. 5.

Lze předpokládat, že znalost pojmu kyberšikana bude u respondentů z deváté třídy větší než u respondentů z páté třídy.

V kontextu tohoto předpokladu budeme ověřovat, zda se respondenti setkali s kyberšikanou ve svém okolí, zda se respondenti stali oběťmi kyberšikany. Budeme zjišťovat, zda jsou respondenti informováni ohledně rizik na internetu a jestli respondenti zveřejňují na sociálních sítích celé jméno a poštovní adresu. Tyto předpoklady nám zodpoví otázky číslo 1, 2, 16, 17, 18, 19, 20, 21.

3.3 Výzkumná metoda

Pro výzkum byla zvolena metoda dotazníku. Tato metoda byla vybrána především pro možnost získat v krátkém čase výsledky od většího počtu dotazovaných.

Dotazník je založen na písemném kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Používá se pro hromadné získávání údajů. Osoba, která je dotazována se nazývá respondent. Jednotlivé body dotazníku se nazývají otázky. Otázka dotazníku může být také někdy označována jako položka, a to pokud se jedná o větu oznamovací. Zadávání dotazníku se nazývá administrace (Gavora, 2000, str. 99).

Dobře zkonstruovaný dotazník musí mít jasně definovaný cíl. Cíl je stanoven konkrétně. Dotazník začíná hlavičkou, která obsahuje jméno autora dotazníku, může obsahovat také žádost k pečlivému vyplnění dotazníku. Následují vlastní otázky. Seřazení otázek nebývá vždy tematické, pořadí jednotlivých otázek neodpovídá logice. Na začátek dotazníku se umísťují otázky jednodušší a přitažlivější. Do prostřední části se zařazují otázky těžší a ke konci dotazníku je prostor pro otázky důvěrnější (Gavora, 2010, str. 121,122).

Z tohoto důvodu jsou v dotazníku, zpočátku otázky ohledně obecného trávení volného času, způsobu, četnosti jednotlivých aktivit. V prostřední části jsou respondenti dotazováni na sociální síť. Zda vědí, co znamená pojem sociální síť, jaké typy znají, na jakých sítích jsou registrováni, jaké aktivně používají. Poslední část dotazníku se týká kyberšikany, zda respondenti znají tento pojem a umí ho vysvětlit, zda se s ním setkali, osobně nebo ve svém okolí. Dále jsou do této části zařazeny otázky ohledně zabezpečení účtu, přidávání přátel, zda rodiče mluví se svými dětmi o možných rizicích internetu.

Otázky v dotazníku se rozdělují podle stupně otevřenosti na uzavřené, polouzavřené a otevřené.

Uzavřená otázka nabízí respondentovi hotové alternativní odpovědi, z nichž si respondent vybere vhodnou možnost. Výhodou uzavřených otázek je lehké zpracování. Pokud otázka poskytuje respondentovi volbu odpovědi ano/ne, jedná se o dichotomickou otázku.

Otevřené otázky poskytují respondentovi velkou volnost odpovědi. Výhoda těchto otázek spočívá v tom, že neomezují respondenta, na otevřené otázky se ovšem odpovídá obtížněji, respondenti potřebují své odpovědi zformulovat, proto je nevýhodou větší časová náročnost a následné obtížné zpracování odpovědí.

Polouzavřené otázky nabízení nejprve alternativní odpovědi a následně má respondent možnost svou odpověď rozvést a objasnit prostřednictvím otevřené otázky (Gavora, 2010, str. 124–126).

V dotazníku jsem použila uzavřené a polouzavřené otázky. Polouzavřené otázky se týkají sociálních sítí, zda respondenti znají tento pojem a pokud ano, mají popsat, co podle nich vystihuje. Druhá polouzavřená otázka se dotazuje na kyberšikanu.

V dotazníku se také vyskytují tzv. dichotomické otázky, například když jsou respondenti dotazováni, zda navštěvují ve svém volném čase kroužek/sport. Další otázka tohoto typu se snaží zjistit, zda se respondenti setkali někdy s někým, kdo je vydíral, ponižoval, zesměšňoval prostřednictvím internetu.

Otázky týkající se na věk, pohlaví, bydliště, zaměstnání, vzdělání odpovídají respondenti přesně. Otázky, které požadují od respondenta odhad, například odhad času, nebývají tolik přesné, právě z důvodu odhadu. Nižší validitu mají také otázky týkající se názorů, postojů, motivů. Anonymní dotazníky bývají pravdivější než dotazníky neanonymní, kde mají respondenti tendenci některé věci si přibarvovat (Gavora, 2010, str. 128).

V dotazníku se vyskytují, jak otázky na které respondent odpovídá přesně jako, pohlaví, ročník třídy, ale také otázky, které požadují odhad, například přibližně kolik času tráví respondenti na počítači.

Reliabilita dotazníku je závislá na více vlastnostech. Reliabilita dotazníku je vyšší pokud obsahuje více otázek, které zkoumají podobných okruh informací (Gavora, 2010, str. 129).

Délka dotazníku má být taková, aby výzkumník získal všechny potřebné údaje a zároveň, aby dotazník nebyl příliš únavný a dlouhý pro respondenta (Gavora, 2010, str. 129).

Zvolit správnou délku dotazníku bylo velmi obtížné kvůli porovnávání velkého věkového rozpětí respondentů, tedy 5. a 9. třídy.

Návratnost dotazníku znamená poměr počtu odeslaných dotazníku k počtu vyplněných dotazníků. Vyjadřuje se v procentech. Nejvyšší návratnosti je dosaženo v případě, kdy výzkumník osobně formulář rozdá a počká na jeho vyplnění (Gavora, 2010, str. 130).

V mém případě jsem do některých škol došla osobně, s jinými jsem se domluvila prostřednictvím emailu a vyplněné dotazníky si poté přišla vyzvednout. Komunikace se školami byla poměrně obtížná. Ve školách, které jsem navštěvovala já nebo můj manžel, byli učitelé velice vstřícní a ochotní, problém ovšem nastal na školách, kde jsem nikoho neznala, a to byly především školy na vesnicích. Učitelé ani ředitelé na mé emaily nereagovali, i když jsem se s některými telefonicky domluvila, tak vyplnění dotazníků se opravdu velice vleкло. První dotazníky jsem zadávala již v prosinci a některé dotazníky jsem získala zpět až na konci února.

3.4 Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem jsou žáci páté a deváté třídy. Prvně jsem zamýšlela porovnat pouze dvě školy, jednu ve městě a druhou na vesnici. Postupem času jsem ale zjistila, že počet žáků na vesnické škole je tak nízký, že by nebylo možné srovnávat pouze tyto dvě školy adekvátním způsobem, proto jsem do dotazníkového šetření zařadila ještě dvě další školy navíc, aby se celkový počet respondentů ze škol na vesnicích vyrovnal počtu žáků ve škole sídlící ve městě. Dohromady se tedy jedná o čtyři školy. První se sídlem ve městě a druhá, třetí a čtvrtá v obcích do dvou tisíc obyvatel.

3.4.1 Škola ve městě

Pro výzkum žáků, navštěvujících školu ve městě, byla vybrána škola Krásovy domky, která se nachází v Pelhřimově. Pelhřimov je město ležící na Vysočině, někdy bývá nazýváno „Bránou Vysočiny“. Každoročně zde probíhá festival Rekordů a kuriozit.

(<http://www.pelhrimovsko.cz/cz/48-47-mesto-pelhrimov/poloha-mesta.htm>)

Samotné město Pelhřimov má přibližně 16 000 obyvatel, s přilehlými obcemi, které spadají do jeho působnosti je počet obyvatel přes 30 000. Ve městě jsou čtyři základní školy. V roce 2013/2014 navštěvovalo základní školy celkem 1773 žáků rozdělených do 73 tříd.

Škola Krásovy domky realizuje od školního roku 2012/2013 projekt s názvem „Interaktivní výuka“. Tento projekt byl spolufinancován Evropskou unií v programu s názvem „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“.

(http://www.mupe.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=11891&id_dokumenty=8598)

Škola Krásovy domky sídlí na adrese: Krásovy domky 989, 39301 Pelhřimov.

Ředitelem školy je Mgr. Pavel Rafaj. Na škole učí 30 pedagogů a po vyučování na žáky dohlíží 5 vychovatelek. Škola je ve svých aktivitách velice aktivní. Souběžně s projektem *Interaktivní výuka* se účastní také projektu *Tvořivý učitel*. Od dubna roku 2013 jsou pořádány kurzy a letní školy s různým zaměřením, na kterých mohou učitelé zdarma prohlubovat své znalosti a dovednosti. Více informací lze nalézt na internetové adrese: www.krasovy-domky.cz.

Z výroční zprávy školy je možné vyčíst, že počet žáků k datu 30. 9. 2013 byl 490. Výuka probíhá ve třech pavilónech. Prostředí je moderní, škola poskytuje žákům informační centrum, studovnu, výuka odborných předmětů probíhá ve specializovaných učebnách. Od 6. třídy si žáci mohou vybírat z volitelných předmětů podle svého zájmu. Škola nabízí žákům tyto odpolední kroužky: příprava pro předškoláky po zápisu, dovedné ruce, keramika, kytara, florbal, sportovní kroužky, zdravotník, flétna, publicistika. Žáci se účastní řady mimoškolních akcí – olympiády, školní akademie, plesu školy, turistická akce *Šlape celá škola*.

Ve škole už 14 let zasedá školní parlament. Do parlamentu jsou zvolení zástupci z každé třídy a mají možnost se vyjádřit k dění ve škole. Škola má dva výchovné poradce. Jednoho pro 1. stupeň, ten se zaměřuje na děti, které přijdou k zápisu, a druhého, který má na starosti žáky na druhém stupni.

Ve škole funguje školní družina, která zajišťuje výchovnou činnost pro žáky 1. – 4. ročníku. Provozní doba školní družiny je 6:15–16:15. Ve školním roce 2013/2014 bylo zapsáno do školní družiny 133 žáků. Pro žáky 6.– 9. ročníku je v době mimo vyučování k dispozici školní klub. Školní klub ve školním roce 2013/2014 navštěvovalo 25 žáků. V obou případech byla kapacita naplněna z 100%. Jak školní družina, tak školní klub realizují komplexní školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání, organizují jednorázové akce jako besídky, výstavy výtvarných prací, karnevaly, turistické výlety.

V rámci preventivního programu je dětem představena nabídka volnočasových aktivit.

(<http://www.krasovy-domky.cz/vyrocní-zprava-2013-2014-398.html>)

Školní metodik prevence na škole Krásovy domky vypracoval Minimální preventivní program, který je k dispozici ke stažení na internetových stránkách školy. V tomto programu se zaměřují především na prevenci proti šikaně, návykovým látkám, gamblerství. Bohužel nikde v programu se nezmiňují o prevenci proti šikaně na internetu, závislosti na internetu, sociálních sítích apod. Podle dostupných informací z dokumentu nebyla zorganizována žádná akce/aktivita na toto chybějící téma.

(<http://www.krasovy-domky.cz/minimalni-preventivni-program-365.html>)

Na stránkách školy se můžeme dočíst, že v rámci prevence se v říjnu roku 2012 uskutečnila přednáška na téma šikana, byla určena žákům 8. třídy a přednášející byla tisková mluvčí Policie ČR Bc. Hana Kotková. Žáci se dozvěděli, kdy může být šikana trestným činem a jaké tresty mohou následovat, dále žáci zhlédli film týkající se šikany, natočený podle skutečných událostí.

(<http://www.krasovy-domky.cz/besedy-pro-zaky-skoly-341.html>)

V roce 2013 byly dvě žákyně oceněny druhým místem v krajské soutěži „Internet - se mnou se bát nemusíš“. Barbora Čekalová a Eva Chobotská se do soutěže přihlásily s fotorománem Facegirl, který děvčata sama vymyslela a zpracovala. Příspěvek se týkal tématu bezpečného chování na sociální síti Facebook a upozorňoval na riziko seznamování po internetu.

3.4.2 Školy v obcích do dvou tisíc obyvatel

První obec, která byla vybrána pro porovnání se školou z města, má oficiální název městys Nová Cerekev. V obci je jedna základní škola.

Ředitel školy je Mgr. Miroslav Novák. Škola je zapojena do projektu *Lepší výuka*. Na internetových stránkách školy jsou k nahlédnutí jednotlivé ukázky cvičení pro děti v rámci tohoto programu.

(<http://www.zsnovacerekev.cz/4615-Projekt-Lepsi-vyuka-v-Nove-Cerekvi-reg-c%3A-CZ1071400213771/>)

Škola je také součástí projektu *Vzdělání pro konkurenceschopnost*. Na stránkách jsou k dispozici jednotlivé okruhy, například *Chceme přežít* – spadá sem ekologie, exkurze do elektráren. Další oblastí, která je dětem přiblížena, je úzce spjata s obcí Nová Cerekev, a to historie Židů.

(<http://www.zsnovacerekev.cz/4035-Projekt-ESF-OP-VK-c-CZ1071101010008/>)

Ve výroční zprávě školy si můžeme dohledat, že škola má dvě budovy, součástí jsou odborné učebny, školní družina a knihovna pro žáky. Na škole pracuje 11 učitelů a 2 vychovatelky. Na škole bylo v 30. 9. 2013 celkem 103 žáků. Třídy ve školním roce 2013/2014 pracovaly podle školního vzdělávacího programu *Škola pro život*.

V porovnání s městskou základní školou Krásovy domky nemá příliš moderního vybavení. Škola je s malými změnami stejná téměř 40 let, i když poslední roky je zde vidět snaha o zlepšení situace.

Ve škole funguje školní družina, která je rozdělena na dvě oddělení. První je pro děti z první a druhé třídy a druhé oddělení je určené pro děti třetí, čtvrté a páté třídy. Provozní doba je od 6,30 do začátku vyučování tj. do 7,30 a odpoledne je otevřena do 16,00 hodin. Kapacita je 50 dětí. Družina má k dispozici své prostory, dále využívá tělocvičnu, v příznivém počasí také hřiště, výhodou umístění na vesnici je možnost vycházek do přírody.

(<http://www.zsnovacerekev.cz/52-Napln-druziny/>)

Druhou školou na vesnici je škola v Hořepníku. Hořepník je obec na Vysočině nedaleko města Pacov. Obec má jednu základní školu.

Ředitel školy je Ing. Milan Hupka. Škola má dvě budovy. Škola je začleněna do školního vzdělávacího programu s názvem *Každým rokem o krok dál*. Základní škola má kapacitu 270 žáků.

(http://www.zshorepnik.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=7&Itemid=10&limitstart=4)

Výroční zpráva 2013/2014 školy je dostupná ke stažení na webových stránkách. Ke dni 30. 9. 2013 navštěvovalo školu 74 žáků.

(http://www.zshorepnik.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=7&Itemid=10)

Ve škole je žákům k dispozici družina, která má kapacitu 50 žáků. Počet žáků, kteří jsou do družiny zapsáni, je ke dni 30. 9. 2014 34 žáků.

V minimálním preventivním programu je uvedeno, že se žáci zúčastnili akce *práce na počítači*, která zahrnovala také práci s internetem a rizika sociálních sítí a závislosti na počítačích. Pedagogičtí pracovníci byli vzděláni v oblasti kyberšikany a dalších témat,

které zajišťovali pracovníci Úřadu práce a Pedagogicko-psychologické poradny v Pelhřimově, Červený kříž, záchranáři, hasiči a policie Pacov a Pelhřimov.

(http://www.zshorepnik.cz/images/stories/data/vyrocní_zpravy/2013-14_vyrocní_zprava.pdf)

Na webových stránkách školy je možné si stáhnout v sekci Podpora výuky jednotlivá cvičení k některým předmětům, soubory jsou rozděleny podle ročníků.

(<https://drive.google.com/folderview?id=0BwYIOHXLBl1am1KWHJnOHZMZ1k&usp=sharing>)

Škola zajistila přístup na webový portál www.proskoly.cz na kterém mohou žáci i jejich rodiče získat řadu testů na procvičování, zároveň server také poskytuje žákům devátých tříd dotazník usnadňující volbu povolání. Všechny testy jsou pro děti zdarma.

Na webové adrese www.proskoly.cz je také dotazník na téma odhalení rizikových oblastí, který může využít školní metodik prevence.

(<http://www.proskoly.cz/odhaleni-rizikovych-oblasti>)

V katalogu Živých firem je možné se dočíst, že všechny tři zbylé školy mají také přístup k testům. K přístupu je nutné vlastnit licenci.

(http://proskoly.zivefirmy.cz/skoly-zakladni_o540/vysocina_r108?pg=1&cz=540®ion=108)

Třetí školou pro srovnání je škola v Horní Cerekvi. Horní Cerekev leží na Vysočině v okrese Pelhřimov. Ředitel školy je Ing. Václav Čech.

Na daném odkaze je možnost si stáhnout dokumenty školy.

(<https://onedrive.live.com/?cid=13a0815df6ee10b7&id=13A0815DF6EE10B7%212036&ithint=folder,doc&authkey=!AFNSqmGbniokKkig>)

Ve výroční zprávě lze dohledat, že kapacita školy je 350 žáků.

Žáci mohou navštěvovat školní družinu, která má kapacitu 75 žáků. Ve školním roce 2013/2014 bylo zapsáno 56 žáků. Školní družina je rozdělena na dvě oddělení. První oddělení zahrnuje 1. a 2. třídy a druhé oddělení 3., 4., 5. třídu.

V programu primární prevence je uvedeno, že žáci 7. třídy se dne 16. 1. 2014 účastnili programu na téma *Virtuální svět*. Cílem bloku bylo přiblížit žákům nebezpečí násilí v mediálním světě, kyberšikana, rizika vztahů přes internet, chatování, řešena byla také otázka kyberzávislosti.

Žáci hodnotí program jako velice přínosný. Nejvíce se jim zamlouvala práce ve skupinkách a diskuze o nových informacích. Žáci uvedli, že si uvědomují nebezpečí a rizika internetu a lektoři byli přijati velmi pozitivně.

(<https://onedrive.live.com/view.aspx?cid=13A0815DF6EE10B7&resid=13A0815DF6EE10B7%212034&app=Word&authkey=%21AFNSqmGbnioKkig>)

3.5 Výsledky výzkumu

Výzkumný předpoklad č. 1.

Lze předpokládat, že respondenti z vesnice, uvedou, že tráví denně na počítači méně času, než respondenti z města.

V kontextu tohoto předpokladu budeme zkoumat, zda je rozdíl v času stráveného na počítači mezi vybranými dívkami a chlapci, a to zejména na vesnici. Tento předpoklad bude ověřován otázkami č. 1, 2, 7 a podle toho na jaké škole byl dotazník vyplňován.

Vycházíme z toho, že respondenti na vesnici mají více příležitostí být venku s kamarády. Zároveň se předpokládá, že je rozdíl mezi dívkami a chlapci, a to zejména na vesnici. Chlapci a dívky tráví svůj volný čas v tomto věku zpravidla odděleně, proto se domníváme, že zde bude patrný rozdíl. Chlapci mají na vesnici pravděpodobně více možností na trávení volného času, než dívky. V dotazníku nebyl přesně specifikován týden a všední den, respondenti odhadli průměr se zahrnutím všedních a víkendových dnů.

Tabulka č.1 Čas strávený respondenty na počítači navštěvujících vesnickou školu (údaj o respondentech v kumulativních četnostech ($n_i = 73$), údaj o čase uvedený v hodinách)

Čas (h)	Muži			Ženy		
	5. třída	9. třída	součet (h)	5. třída	9. třída	součet (h)
0	2	0	0	1	2	0
0,25	0	0	0	3	1	1
0,5	2	0	1	0	2	1
0,75	1	0	0,75	1	1	1,5
1	4	5	9	4	5	9
2	4	3	14	1	3	8
3	1	3	12	2	3	15
4	4	3	28	0	3	12
5	0	0	0	1	1	10
6	2	1	18	2	2	24
Σn_i	20	15	82,75	15	23	81,5
Průměrný čas na pc	2,24	2,53	x	2,03	2,22	x

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky č. 1 můžeme vyčíst, že je zde patrný rozdíl mezi dívkami a chlapci v čase stráveném u počítače. Chlapci v páté třídě tráví na počítači průměrně 2 hodiny a 14 minut. Nejvíce chlapců v páté třídě tráví na počítači jednu, dvě nebo čtyři hodiny. Čtyři hodiny strávené pasivně u počítače jsou poměrně dlouhá doba pro respondenty tak nízkého věku. Alarmující je výsledek u dvou respondentů (chlapců páté třídy), kteří tráví na počítači denně 6 hodin. Na druhé straně dva chlapci páté třídy netráví na počítači vůbec žádný čas. Dívky v páté třídě tráví na počítači průměrně téměř o čtvrt hodiny méně než chlapci. Oproti chlapcům je znatelný rozdíl zejména v tom, že nejvíce dívek tráví na počítači jednu hodinu a hned na druhém místě je pouhá čtvrt hodina, která se u chlapců nevyskytovala vůbec. Bohužel i mezi dívkami na vesnici se najdou tři, které tráví na počítači 5–6 hodin a pouze jedna dívka netráví na počítači žádný čas. Zřejmě proto, není rozdíl mezi dívkami a chlapci ještě markantnější.

Rozdíl mezi dívkami a chlapci v deváté třídě je ještě o několik minut větší. Přesně se jedná o 19 minut, které chlapci věnují počítači více než dívky. V deváté třídě na vesnici

můžeme v tabulce vyhledat velice zajímavé zjištění, že ani jeden z chlapců netráví na počítači denně méně než 1 hodinu. U dívek je rozprostření značně rovnoměrnější.

V rozmezí 0–60 minut najdeme v tabulce hned 6 dívek deváté třídy. Jak u dívek, tak u chlapců deváté třídy je nejčtenější odpovědí 1 hodina.

Všechny kategorie ovšem přesáhly průměrně dvě hodiny času stráveného u počítače každý den.

Pokud nebudeme zohledňovat třídy, ale pouze pohlaví, tak chlapci opět vyhráli, ale rozdíl není velký, v celkovém součtu všech hodin se jedná pouze o jednu hodinu.

V tabulce č. 2 porovnáme chlapce a dívky ve městě.

Tabulka č.2 Čas strávený respondenty na počítači navštěvujících městskou školu (údaj o respondentech v kumulativních četnostech ($n_i = 73$), údaj o čase uvedený v hodinách)

Čas (h)	Muži			Ženy		
	5. třída	9. třída	součet (h)	5. třída	9. třída	součet (h)
0	0	1	0	2	2	0
0,25	0	2	0,5	1	1	0,5
0,5	2	4	3	5	4	4,5
0,75	1	0	0,75	4	2	4,5
1	4	4	8	2	0	2
2	7	4	22	2	7	18
3	3	1	12	1	1	6
4	1	1	8	0	0	0
5	0	1	5	0	0	0
6	0	2	12	0	1	6
Σn_i	18	20	71,25	17	18	41,5
Průměrný čas na pc	1,82	1,93	x	0,87	1,49	x

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi dívkami a chlapci páté třídy je opravdu velký rozdíl. Je to téměř jedna celá hodina. Dívky ve městě tráví na počítači průměrně pouze 52 minut. Nejvíce chlapců páté třídy tráví na počítači 2 hodiny, zatímco dívky jen 30 minut.

Pokud se vrátíme k tabulce č. 1 a porovnáme dívky 5. třídy z vesnice a dívky z města nalezneme ještě větší rozdíl, než mezi dívkami a chlapci. Dívky na vesnici tráví denně na počítači průměrně přes dvě hodiny.

Rozdíl mezi chlapci a dívkami v deváté třídě již není tak velký, jako byl v páté třídě. Opět vedou chlapci, ale jedná se o necelou půl hodinu. U chlapců se nejvíce odpovědí dělí mezi půl hodiny, hodinu a dvě hodiny. U dívek jednoznačně převažuje jedna hodina. Zajímavá je nerovnoměrnost v intervalu 3–6 hodin, v tomto intervalu se vyskytuje pět chlapců a jen dvě dívky.

Celkový rozdíl ve městě mezi chlapci a dívkami bez ohledu na třídy, které navštěvují městskou školu, je velký. Dohromady chlapci tráví na počítači téměř dvakrát tolik času co dívky.

Tabulka č. 3 Porovnání respondentů z vesnické a městské školy podle průměrně stráveného času na pc (údaje jsou uvedeny v hodinách)

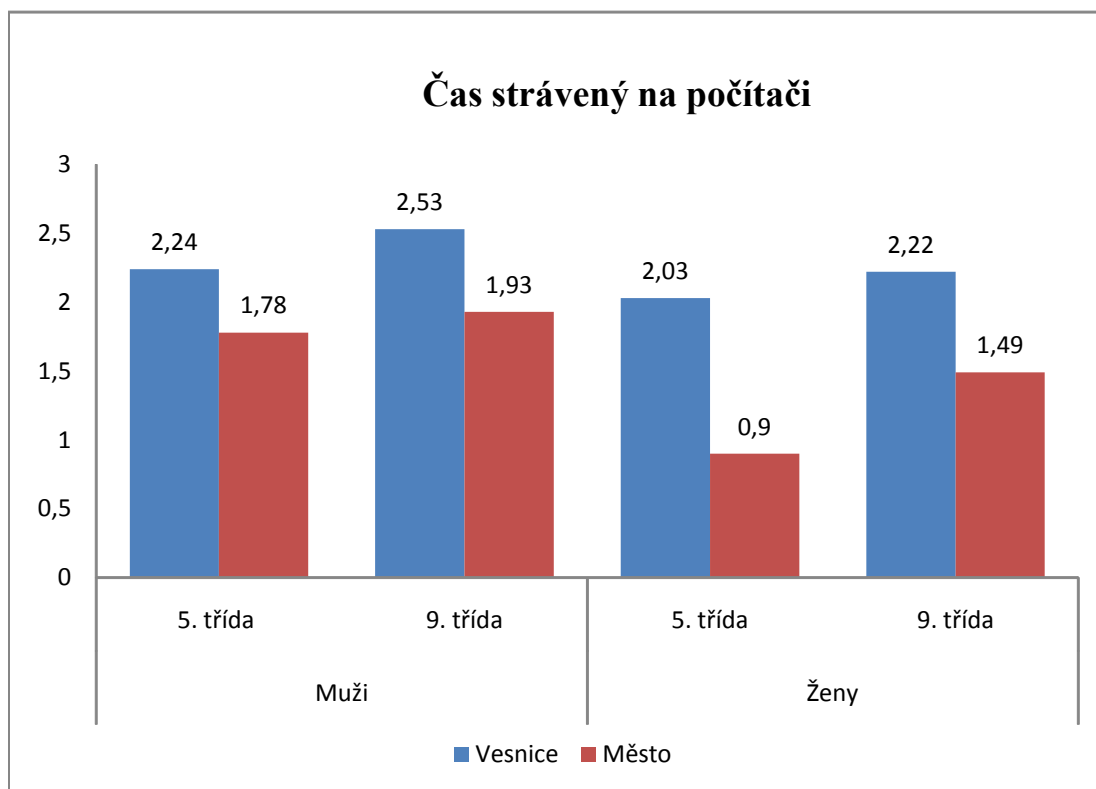
Místo	Muži		Ženy	
	5. třída	9. třída	5. třída	9. třída
Vesnice	2,24	2,53	2,03	2,22
Město	1,82	1,93	0,87	1,49

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky č. 3 nám vyplynulo, že náš předpoklad se nepotvrdil. Respondenti na vesnici dalece předčili čas trávený na počítači dětmi ve městě. Rozdíl mezi vesnicí a městem v tomto ohledu je enormní. Může to být tím, že dívky mají více kroužků a nemají na počítač čas. Dalším faktorem může být i to, že tráví více času přípravou do školy, než chlapci.

Celkově největší difference je mezi dívkami v páté třídě na vesnici a městě, dívky na vesnici stráví na počítači o hodinu a deset minut více.

Graf č. 1 Průměrně strávený čas na počítači respondenty z městské i vesnické školy (údaj uveden v prům. hodinách za den)

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu č. 1 je velice dobře znatelné, že v dané kategorii rozdělené podle bydliště a tříd, trávili chlapci na počítači více času než dívky. Opravdu zneklidňující zjištění je, že ani čas chlapců deváté třídy u počítače ve městě se nevyrovnal času tráveného dívkami páté třídy, které bydlí na vesnici.

Tak velký rozdíl mezi vesnicí a městem může být způsoben mnoha důvody. Jedním z nich, jak jsem již zmínila, mohou být kroužky. Rodiče ve městě pravděpodobně více dbají na to, aby dítě mělo smysluplně využitý volný čas. Děti na vesnici nemají takový výběr kroužků, jako je tomu ve městě, zpravidla je jen několik kroužků pod záštitou školy a zejména v páté třídě nemají možnost se sami dostat na kroužky do města. Pravidelné cestování na kroužek do města může být pro rodiče dětí z vesnice finančně náročné, a proto děti z vesnice do města na kroužky nejezdí. Rodiče na vesnici možná

doufají, že jejich děti budou trávit venku více času s vrstevníky, tak jak tomu bylo, když oni vyrůstali, ale protože děti nevědí, jak by se zabavily, tak tráví tolik času u počítače.

Většina rodičů z vesnice dojíždí do práce do města, z tohoto důvodu je možné, že se vrací kvůli cestování domů déle, než rodiče dětí ve městě, a tak své děti méně kontrolují a nemají takový přehled o tom, jak dlouho u počítače sedí.

Většina dětí ve městě asi také stráví více času samotnou cestou do školy a ze školy než děti na vesnici, které mají školu blíž. Je možné, že více dětí ve městě tráví kvůli bezpečnosti volný čas po škole ve družině, ve které jsou pod dozorem a zřejmě netráví tolik času u počítače.

Výzkumný předpoklad č. 1. **Lze předpokládat, že respondenti z vesnice, uvedou, že tráví denně na počítači méně času, než respondenti z města** se považuje na základě výše uvedených údajů za **nepotvrzený**.

Výzkumný předpoklad č. 2

Lze předpokládat, že respondenti z města uvedou, že tráví více času na kroužkách, než respondenti z vesnice.

V kontextu tohoto předpokladu se budeme zabývat tím, jakým způsobem tráví respondenti čas mimo kroužky. Tyto předpoklady budou zkoumány otázkami č. 1, 2, 4, 6 a opět se bude zohledňovat, na jaké škole byl dotazník vyplňován.

Tento předpoklad vychází z toho, že ve městě je více příležitostí a větší výběr kroužků a mimoškolních aktivit. Dalším faktorem, který vede k tomuto předpokladu je finanční a časová náročnost. Pokud by děti z vesnice chtěly jezdit do města je to pro rodinu dražší a časově i organizačně náročnější.

V tabulce č. 4 porovnáme, jak často chodí chlapci a dívky z vesnice na kroužky

Tabulka č. 4 Počet dní strávených na kroužku respondenty z vesnice (údaje uvedeny v kumulativních četnostech $n_i = 73$)

Počet dní	Muži		Ženy		Σn_i
	5. třída	9. třída	5. třída	9. třída	
0	6	2	6	10	24
1	9	11	5	5	30
2	3	2	1	3	9
3	1	0	1	4	6
4	0	0	1	0	1
5	1	0	1	0	2
6	0	0	0	1	1
7	0	0	0	0	0
Σn_i	20	15	15	23	

Zdroj: vlastní zpracování

Celkový počet respondentů na vesnici v páté třídě je 35. V tabulce č. 4 vidíme, že 6 chlapců a 6 dívek, tedy dohromady 12 respondentů, nechodí na žádný kroužek. Chlapci se nejčastěji věnují kroužku 1 den v týdnu. Stejně tak je tomu i u dívek. Jeden chlapec a jedna dívka stráví 5 dní na nějakém kroužku.

V deváté třídě je dohromady 38 respondentů. Pouze 2 chlapci netráví ani jediný den na kroužku, zatímco dívek je 10. U chlapců se potvrdil výsledek páté třídy, který byl jeden den v týdnu, ale u dívek jsme z jednoho dne klesli na nulu. Nejčtenější odpovědí u chlapců je jeden den v týdnu. Velice pozoruhodný je u chlapců nulový počet odpovědí v rozmezí 3–7 dní. U dívek tvoří výjimku jedna dívka s odpovědí 6 dní v týdnu.

Bez ohledu na věk a pohlaví přibližně 41% ($n_i=73$) respondentů na vesnici tráví jeden den v týdnu kroužkem a 33% ($n_i=73$) nemá kroužek žádný.

V tabulce č. 5 porovnáme, jak často mají kroužky chlapci a dívky z města.

Tabulka č. 5 Počet dní strávených na kroužku respondenty z města (údaje uvedeny v kumulativních četnostech $n_i = 73$)

Počet dní	Muži		Ženy		Σn_i
	5. třída	9. třída	5. třída	9. třída	
0	0	5	0	7	12
1	8	3	6	5	22
2	5	4	6	0	15
3	3	3	1	2	9
4	1	3	2	2	8
5	1	0	1	2	4
6	0	0	1	0	1
7	0	2	0	0	2
Σn_i	18	20	17	18	

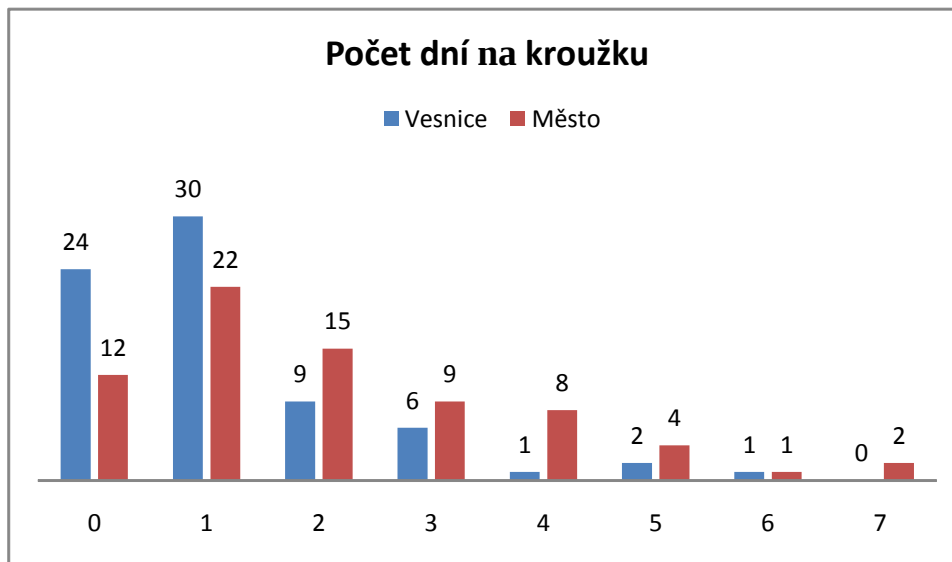
Zdroj: vlastní zpracování

Celkový počet respondentů v páté třídě ve městě je 35. Velice pozoruhodné je zjištění, že žádné dítě páté třídy ve městě se nevyskytuje v prvním řádku tabulky, tedy všichni respondenti páté třídy chodí na nějaký kroužek alespoň jeden den v týdnu. U chlapců jednoznačně vede 1 den v týdnu a u dívek je to jeden nebo dva dny v týdnu, kdy navštěvují kroužek. U chlapců páté třídy se v rozmezí 4–6 dní v týdnu vyskytují 2, ale děvčata 4.

V deváté třídě se podstatně zvýšil počet respondentů, kteří ani jeden den v týdnu nenavštěvují kroužek, u chlapců jsme se z nuly dostali na číslo 5 u dívek dokonce 7. V obou případech se jedná o nejčastější odpověď respondentů deváté třídy ve městě.

V celkovém součtu bez ohledu na věk a pohlaví je nejčastější odpovědí respondentů ve městě jeden den v týdnu, který tvoří 30% (ni=73), druhou odpovědí jsou dva dny v týdnu, které tvoří 11% (ni=73) a žádný den v týdnu necelých 9% (ni=73).

Graf č. 2 Počet dní strávených respondenty na kroužku (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu č. 2 můžeme pozorovat, že z celkového součtu bez ohledu na věk a pohlaví je nejčastější odpovědí respondentů ve městě jeden den v týdnu, který tvoří 30% (ni=73), druhou odpovědí jsou dva dny v týdnu, které tvoří 11% (ni=73) a žádný den v týdnu necelých 9% (ni=73).

Dále je v grafu č. 2 dobře viditelné, že respondenti ve městě tráví více času kroužky. Kromě žádného a jednoho dne v týdnu, je častěji ve vedení škola ve městě.

Tabulka č. 6 Čas strávený respondenty mimo kroužek (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 73$)

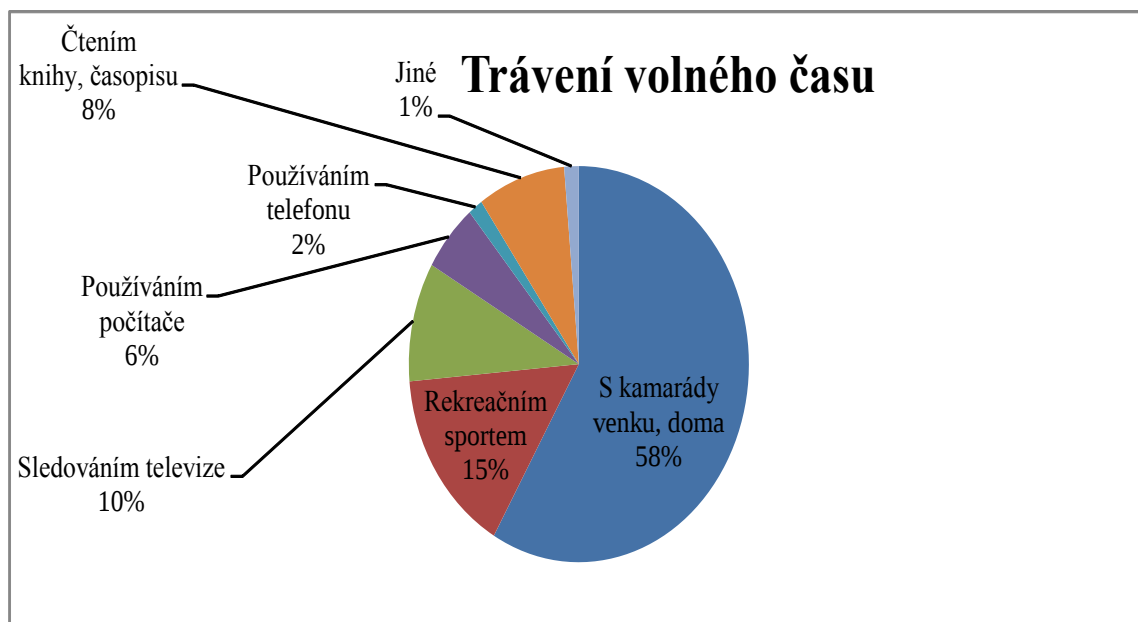
Volný čas	Muži		Ženy		Σn_i
	5. třída	9. třída	5. třída	9. třída	
S kamarády venku, doma	11	10	6	16	43
Rekreačním sportem	3	2	3	3	11
Sledováním televize	3	1	2	1	7
Používáním počítače	2	1	1	0	4
Používáním telefonu	0	1	0	0	1
Čtením knihy, časopisu	1	0	2	3	6
Jiné	0	0	1	0	1
Σn_i	20	15	15	23	

Zdroj:vlastní zpracování

V tabulce č. 6 můžeme dohledat způsob trávení volného času mimo kroužek respondentů na vesnici. Výsledky chlapců a dívek páté třídy jsou srovnatelné. V obou případech respondenti nejčastěji tráví svůj volný čas venku nebo doma s kamarády. Ani dítě páté třídy netráví svůj volný čas používáním telefonu.

S věkem se trávení volného času příliš nemění, jak můžeme vidět u respondentů deváté třídy, opět jednoznačně převažuje čas s kamarády. Jediný větší rozdíl mezi chlapci a dívkami deváté třídy můžeme nalézt u čtení knih a časopisů, v deváté třídě jsou tři dívky a žádní chlapci.

Graf č. 3 Trávení volného času respondenty na vesnici (údaje uvedeny v relativních četnostech $f_i = 100\%$, $n_i = 73$)

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu vidíme, že 58% ($n_i=73$) respondentů na vesnici tráví svůj volný čas s kamarády venku nebo doma. Druhou nejčastější odpovědí je trávení volného času rekreačním sportem. Takto odpovědělo 15% ($n_i=73$) respondentů. Hned za touto odpovědí následuje možnost sledování televize. Jako nejčastější možnost trávení volného času tuto možnost uvedlo 10% ($n_i=73$) dotazovaných respondentů na vesnické škole. Zajímavá je i odpověď čtení knih a časopisů. Pokud tomu tak skutečně je, zdá se, že na tom přece jen nejsou respondenti se čtením tak strašně, když jich 8% ($n_i=73$) čte. Je nutné brát čtení jako činnost, kterou ve volném času tráví nejvíce času.

Tabulka č. 7 Volný čas respondentů (dívek a chlapců 5. a 9. třídy) mimo kroužky (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 73$)

Volný čas	Muži		Ženy		Σn_i
	5. třída	9. třída	5. třída	9. třída	
S kamarády venku, doma	7	12	9	16	44
Rekreačním sportem	1	1	3	0	5
Sledováním televize	7	1	3	0	11
Používáním počítače	1	4	1	0	6
Používáním telefonu	0	0	0	1	1
Čtením knihy, časopisu	1	0	1	1	3
Jiné	1	2	0	0	3
Σn_i	18	20	17	18	

Zdroj: vlastní zpracování

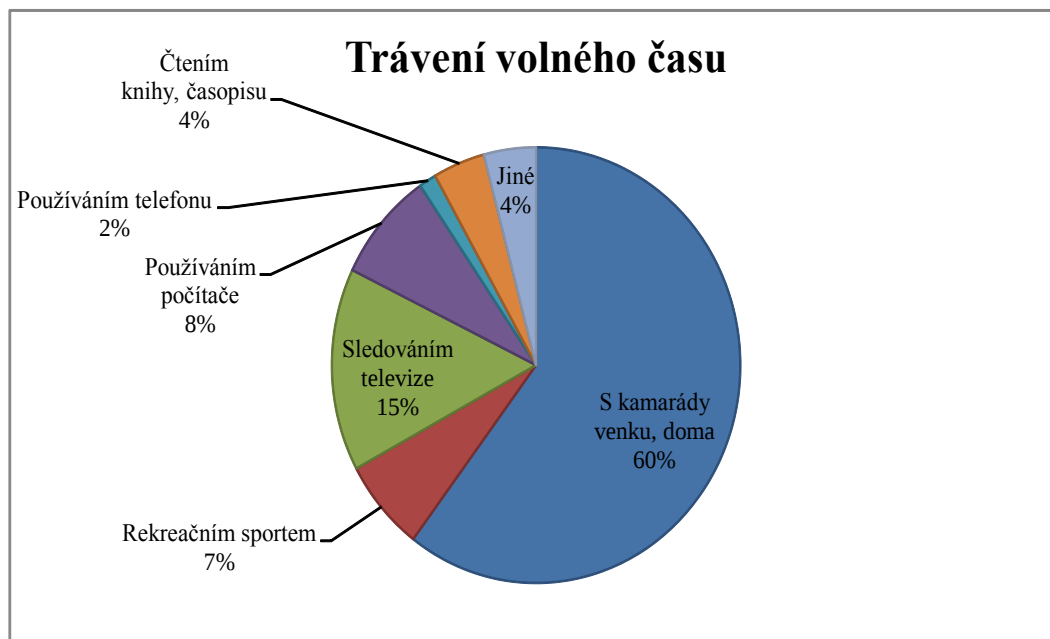
V tabulce č. 7 porovnáváme dívky a chlapce páté a deváté třídy ve městě a jejich trávení volného času vyjma kroužků.

U chlapců páté třídy jsou nejčastější odpovědi dvě, a to čas s kamarády a sledování televize. Dívky páté třídy tráví svůj volný čas nejvíce s kamarády venku nebo doma. Šest dívek ve městě se rovnoměrně rozděluje mezi volný čas trávený rekreačním sportem a sledováním televize. Ve městě i na vesnici se respondenti páté třídy shodují v nultém používání telefonu.

U respondentů deváté třídy je jednoznačnou odpovědí čas s kamarády, u dívek je to dokonce 16 z 18. Používání počítače v deváté třídě označili pouze 4 chlapci.

60% ($n_i=73$) respondentů ve městě tráví svůj volný čas mimo kroužky nejčastěji s kamarády venku. Z 15% ($n_i=73$) respondenti sledují ve volném čase televizi.

Graf č. 4 Trávení volného času respondenty ve městě (údaje uvedeny v relativních četnostech $f_i = 100$, $n_i = 73$)

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu č. 4 nalezneme výsledky trávení volného času dětmi ve městě. Přesně 60% ($n_i=73$) respondentů tráví svůj volný čas s kamarády venku nebo doma. V tomto výsledku se shodují město i vesnice. Je velice zajímavé, že používání počítače ve svém volném čase označilo pouze 8% ($n_i=73$) respondentů. V předchozím předpokladu jsme se přitom dozvěděli, že respondenti na vesnici tráví průměrně na počítači přes 2 hodiny.

Dá se předpokládat, že respondenti zahrnou do času s kamarády spoustu času, který třeba ani není náhradou za kroužek, tzn. cesta ze školy, spolupráce na úkolech, společně trávené chvíle o poledních přestávkách atd.

Výzkumný předpoklad č. 2. **Lze předpokládat, že respondenti z města uvedou, že tráví více času na kroužkách, než respondenti z vesnice** se považuje na základě výše uvedených údajů za **potvrzený**.

Výzkumný předpoklad č. 3.

Lze předpokládat, že respondenti z města, uvedou, že aktivně používají více druhů sociálních sítí, než respondenti z vesnice.

Pro ověření tohoto předpokladu se zaměříme na pojem sociální síť, znalost jednotlivých druhů sociálních sítí a na jejich registraci. Předpoklad bude posuzován podle toho, na jaké škole byly dotazníky vyplňovány a otázkou 1, 2, 8, 9, 10, 11.

Tabulka č. 8 Znalost sociálních sítí respondenty(údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Pojem sociální síť	Třída na základní škole		Σni
	5.	9.	
ano, umí vysvětlit	14	32	46
ano, neumí vysvětlit	17	37	54
ne	39	7	46

Zdroj: vlastní zpracování

Většina respondentů v páté třídě nezná pojem sociální síť a nejvíce respondentů deváté třídy označilo, že zná pojem sociální síť, ale neumělo jej vysvětlit. V celkovém součtu páté i deváté třídy respondenti znají pojem sociální síť, ale když byli vyzváni, aby pojem popsaly, nevěděly.

Graf č. 5 Znalost pojmu sociální síť respondenty v 5. třídě (údaje uvedeny v relativních četnostech, $f_i = 100\%$, $n_i = 70$)

Zdroj: vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že většina sociálních sítí je omezena minimálním věkem, a to věkem 13 let, je dobré, že více jak 50% ($n_i=35$) respondentů 5. třídy tento pojem nezná, jelikož věku 13 let dovrší děti zpravidla až na druhém stupni ZŠ.

Graf č. 6 Znalost pojmu sociální síť respondenty 9. třídy (údaje uvedeny v relativních četnostech, $f_i = 100\%$, $n_i = 76$)

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 6 vidíme, že 91% (ni=38) respondentů deváté třídy zná pojem sociální síť, ale z celkového počtu respondentů ho neumí vysvětlit téměř 50% (ni=38). Velice neočekávaným výsledkem je ovšem 9% (ni=38) respondentů, kteří vůbec neznají pojem sociální síť. V předpokladu č. 1 uvedlo pouze 5 respondentů z deváté třídy, že netráví žádný čas na počítači. Z celkového počtu 73 respondentů deváté třídy je to necelých 7% (ni=38), musejí se tedy vyskytovat jeden nebo dva respondenti, kteří používají počítač, ale se sociálními sítěmi se přesto nesetkali.

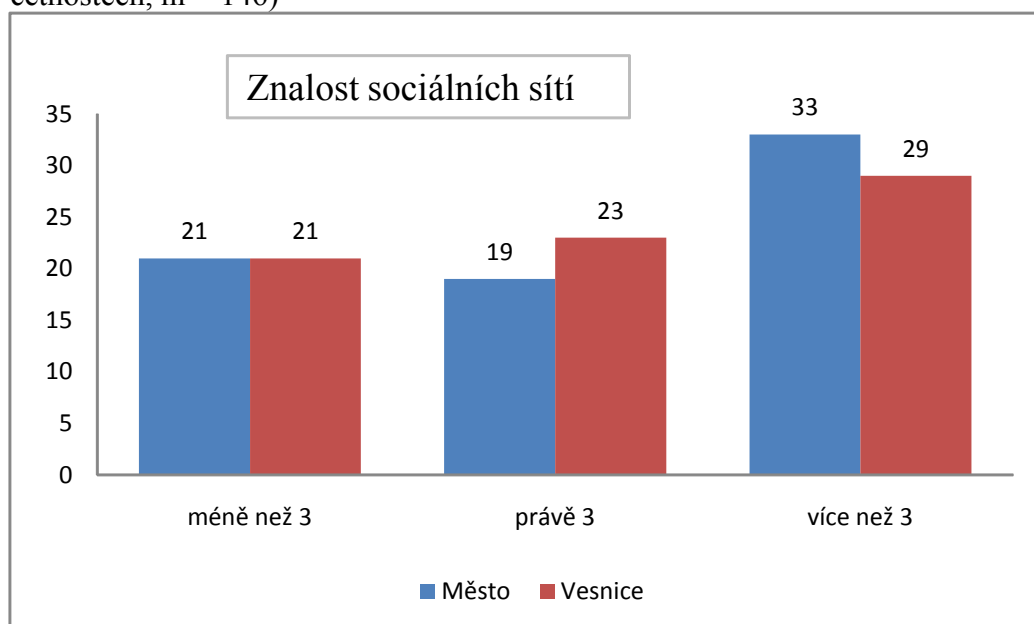
Tabulka č. 9 Kolik sociálních sítí respondenti znají (údaje jsou uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Počet sociálních sítí	Město	Vesnice
méně než 3	21	21
právě 3	19	23
více než 3	33	29

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 9 můžeme nalézt, že alespoň 3 sociální sítě zná ve městě i na vesnici 52 respondentů, což je 71% (ni=146).

Graf č. 7 Kolik sociálních sítí respondenti znají (údaje jsou uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Zdroj: vlatní zpracování

Nejvíce respondentů z vesnice i města odpovědělo, že znají více než 3 sociální sítě. Ve městě tento podíl tvoří 45% (ni=146) a na vesnici téměř 40% (ni=146).

Tabulka č. 10 Jaké sociální sítě respondenti znají (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Sociální síť	Město	Vesnice
Facebook	72	71
Google+	68	68
Twitter	55	29
Jiné	36	33

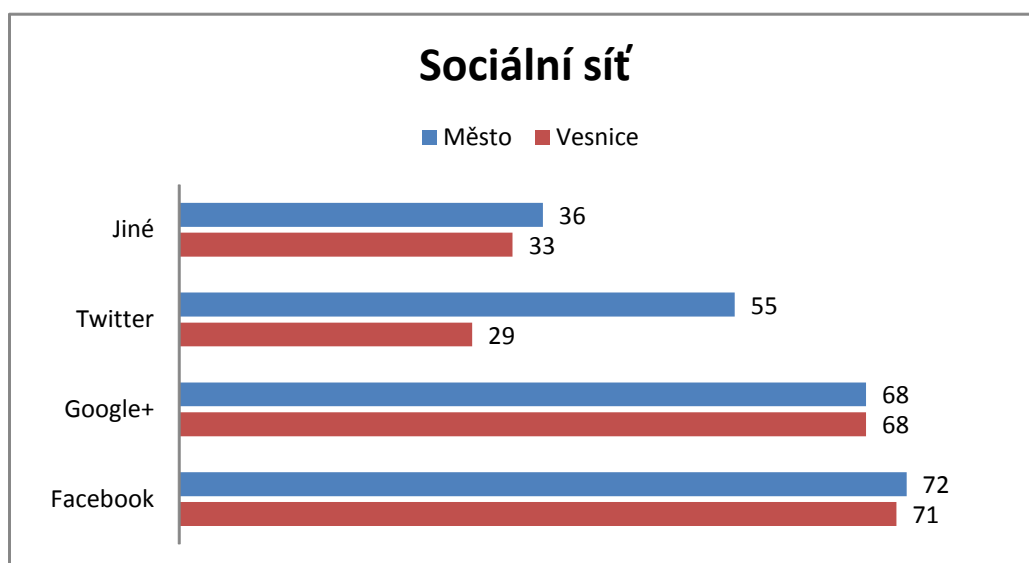
Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky č. 10 zjistíme, že ve městě zná sociální síť Facebook znají téměř všichni respondenti. Pouze jeden žák ve městě tuto síť nezná, na vesnici z celkového počtu 73 respondentů, zná tuto sociální síť 71 respondentů, z toho vyplývá, že ji na vesnici neznají dva respondenti.

Velice známá je i sociální síť Google+. Ve městě i na vesnici ji zná 93% respondentů.

U sociální sítě Twitter se výsledky města a vesnice liší. Ve městě je sociální síť Twitter třetí nejznámější sítí, zná ji 75% (ni=73) respondentů. Na vesnici mají ovšem třetí příčku nejznámějších sociálních sítí jiné druhy sociálních sítí než Twitter. Sociální síť Twitter zná necelých 40% (ni=73) respondentů na vesnici.

Graf č. 8 Jaké sociální sítě respondenti znají (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 146$)

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 8 vyčteme, že sociální síť Facebook a Google+ jsou velmi známé bez ohledu na vesnici či město. Velký rozdíl mezi vesnicí a městem je u sociální sítě Twitter.

Mezi jiné sociální sítě spadají MySpace, LinkedIn, Líbímseti, Lidé, Naymz, Orkut, Bebo, Classmates, Friendster, Hi5, Blackplanet, Plurk, Last.fm, Vkontakte-VK.com.

Tabulka č. 11 Registrace respondentů z 5. třídy na soc. síti Facebook (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 70$)

Registrace	Město	Vesnice	Součet
ano	7	17	24
ne	28	18	46

Zdroj: vlastní zpracování

Doporučený minimální věk pro sociální sítě je 13 let, vzhledem k tomu, že některé sociální sítě, například Facebook, neumožňují registraci dětem mladším 13 let, respondenti v páté třídě by neměly být registrovány na této sociální síti.

Ve městě není na sociální síti Facebook registrováno 71% ($n_i=73$) respondentů na vesnici ale jen z 51% ($n_i=73$). Výsledky na vesnici jsou velmi vyrovnané. Zřejmě bude souvislost i mezi trávením celkového času na počítači v páté třídě na vesnici, jelikož jak

jsme se dozvěděli v předpokladu č. 1, čas na počítači respondentů v páté třídě na vesnici byl mnohem vyšší než u respondentů ve městě. Zejména pak byl tento čas rozdílný u dívek, chlapci mohou trávit čas na počítači i hrami, ale dívky podle získaných výsledků zřejmě tráví čas na sociálních sítích.

Graf č. 9 Registrace respondentů z 5. třídy na sociální síti Facebook (údaje uvedeny v relativních četnostech, $f_i = 100\%$, $n_i = 70$)

Zdroj: vlastní zpracování

Celkově 66% ($n_i=70$) respondentů z města i vesnice není registrováno na sociální síti Facebook. Číslo registrovaných respondentů na sociální síti Facebook, zejména pak na vesnici, je velmi alarmující. Podmínky registrace na sociální síti Facebook neumožňují registraci dětem mladším 13 let, což znamená, že tito respondenti porušují pravidla pravděpodobně tím, že uvedou při registraci jiný než reálný věk.

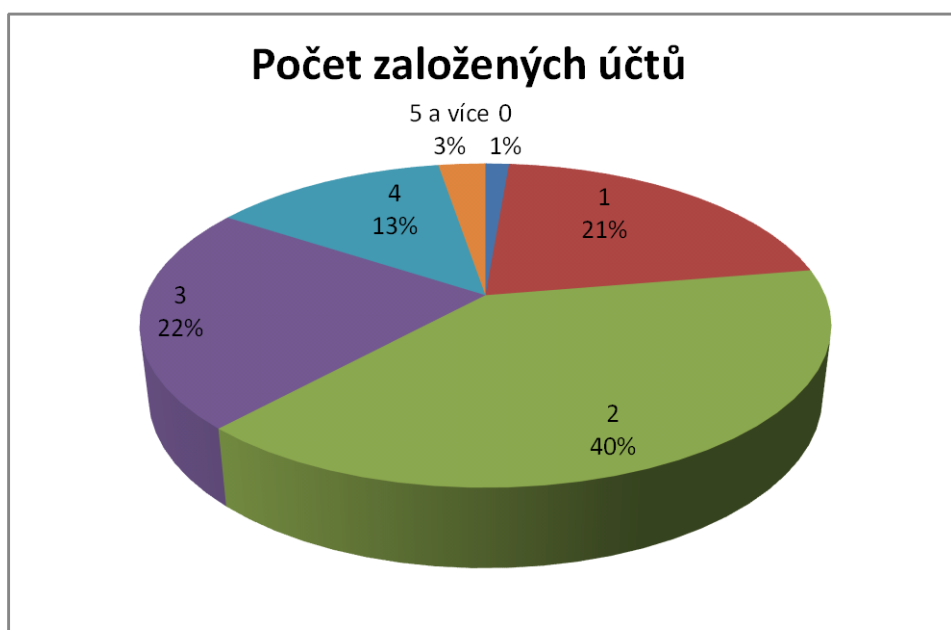
Tabulka č. 12 Počet založených účtů na sociálních sítích respondenty z 9. třídy (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 76$)

Počet založených účtů	Město	Vesnice	Součet
0	0	1	1
1	10	6	16
2	12	18	30
3	8	9	17
4	7	3	10
5 a více	1	1	2

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků jsme se dozvěděli, že nejvíce respondentů na vesnici má založený účet na dvou sociálních sítích, stejně je tomu tak i na vesnici. Ve městě je v rozmezí 0–1 založených účtů necelých 14% ($n_i=76$) respondentů, na vesnici je to necelých 10% ($n_i=76$) respondentů. Alespoň 2 sociální síť má založeno ve městě 28 respondentů, na vesnici je to 31 respondentů.

Graf č. 10 Počet založených účtů na sociálních sítích responenty z 9. třídy (údaje uvedeny v relativních četnostech, $f_i = 100\%$, $n_i = 76$)

Zdroj: vlatní zpracování

V celkovém součtu se potvrdil předpoklad, že většina respondentů 9. třídy má založených účet na alespoň na dvou sociálních sítích. Dohromady je to 78% ($n_i=76$) respondentů deváté třídy.

V tabulce č. 13 zjistíme, na jakých sociálních sítích jsou respondenti deváté třídy nejvíce registrováni.

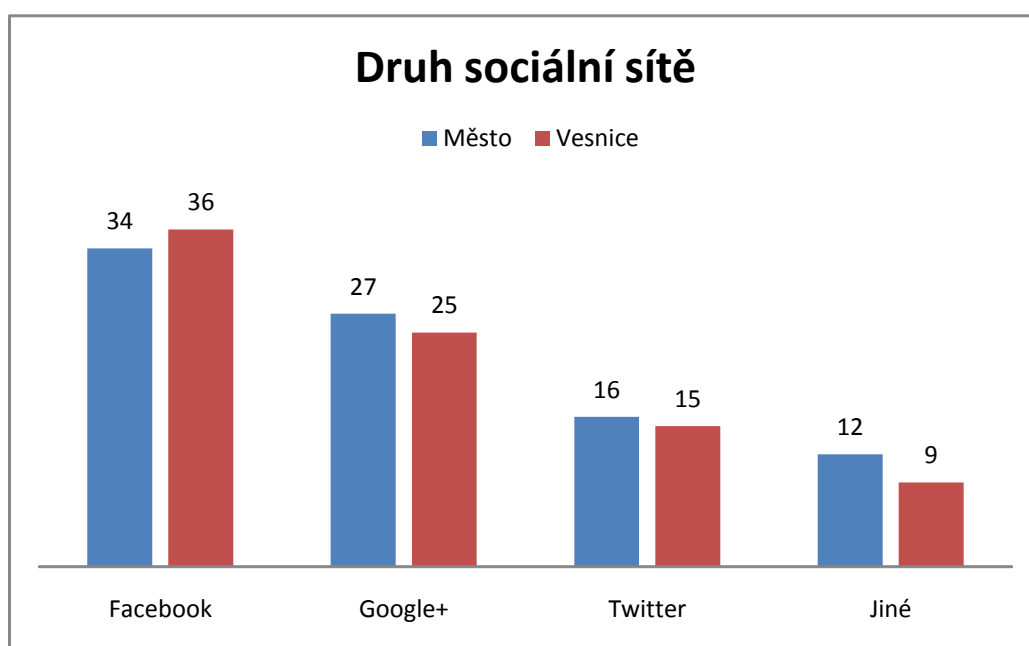
Tabulka č. 13 Druh registrovaných sociálních sítí respondenty z 9. třídy (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 146$)

Druh sociální sítě	Město	Vesnice
Facebook	34	36
Google+	27	25
Twitter	16	15
Jiné	12	9

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 10 jsme uvedli, že nejznámější sítí je sociálních sítí Facebook a Google+. S registrací je to velmi podobné. Opět vede Facebook, a to jak ve městě s 45% ($n_i=73$), tak na vesnici s 47% ($n_i=73$). Druhou sítí v pořadí je znovu Google+.

Graf č. 11 Druh registrovaných sociálních sítí žáky 9. třídy (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 73$)

Zdroj: vlastní zpracování

Registrace na sociálních sítích Facebook, Google+ a Twitter je ve městě i na vesnici velmi srovnatelná. Celkově z města i vesnice je 92% ($n_i=76$) respondentů deváté třídy registrováno na sociální síti Facebook. U sociální sítě Google+ je to 68% ($n_i=76$) a účet na sociální síti Twitter má založeno necelých 41% ($n_i=76$) respondentů dohromady z města i vesnice.

Domníváme se, že respondenti žijící ve městě, uvedou, že aktivně používají více druhů sociálních sítí, než respondenti z vesnice. Aktivním používáním rozumíme používání sociální sítě každý den. Výsledky zjistíme v tabulce č. 14.

Tabulka č. 14 Počet sociálních sítí, které jsou respondenty každodenně navštěvovány (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 146$)

Počet	5. třída		9. třída	
	město	vesnice	město	vesnice
0	14	13	2	0
1	17	12	25	29
2	4	5	9	6
3	0	3	1	2
4	0	1	1	1
5	0	1	0	0
Σn_i	35	35	38	38

Zdroj: vlastní zpracování

V páté třídě ve městě nejvíce respondentů odpovědělo, že jednu sociální síť každý den. Na vesnici je nejvíce respondentů zapsáno u možnosti, že nenavštěvují žádnou sociální síť každodenně.

Při zkoumání předpokladu č. 3, jsme se v tabulce č. 11 dozvěděli, že 28 respondentů z 5. třídy ve městě nemá registraci na sociální síti Facebook, přesto pouze 14 respondentů vyplnilo, že nepoužívá sociální sítě každý den. Zde vzniká nepoměr, může být dán tím, čeho jsem si všimla při vyhodnocování dotazníku, a to že někteří respondenti označili, že každý den používají sociální síť Google+. Ovšem v podmínkách registrace Google+ je také minimální věk 13 let, z toho vyplývá, že respondenti uvádí lživé informace i na jiných sociálních sítích.

V páté třídě aktivně používá sociální sítě více respondentů na vesnici než ve městě. Jedná se ovšem pouze o miniaturní rozdíl jednoho žáka. Celkově používá 61% ($n_i=70$) respondentů páté třídy alespoň jednu sociální síť každý den. Tento fakt se zdá jako velmi znepokojivý, vzhledem k věkové hranici sociálních sítí. Na vesnici jsou na rozdíl od města dokonce 4 respondenti 5. třídy, kteří používají 3–5 sociálních sítí každý den. Takového výsledku nedosáhli ani respondenti v deváté třídě.

Mezi žáky deváté třídy na vesnici a ve městě není v aktivním používání sociálních sítí velký rozdíl. Ale i přesto opět v aktivním používání sociálních sítí žáky deváté třídy vedou respondenti z vesnické školy. 38 respondentů z vesnice tedy 100% (ni=38) respondentů používá alespoň jednu sociální síť každý den, zatímco ve městě používá více než 1 druh sociální sítě 36 respondentů deváté třídy, což je téměř 95% (ni=38) respondentů.

Ani v páté ani v deváté třídě se nám nepotvrdil předpoklad, že respondenti ve městě aktivně používají více druhů sociálních sítí.

Výzkumný předpoklad č. 3. **Lze předpokládat, že respondenti z města, uvedou, že aktivně používají více druhů sociálních sítí, než respondenti z vesnice** se považuje na základě výše uvedených údajů za **nepotvrzený**.

Výzkumný předpoklad č. 4.

Lze předpokládat, že respondenti z města uvedou, že mají na svých sociálních sítích větší počet přátel než respondenti z vesnice.

V kontextu tohoto předpokladu budeme sledovat, jaký bude rozdíl mezi respondenty páté a deváté třídy a jaké druhy přátel si na své sociální síť přidávají. Dále prozkoumáme jak často a jaké druhy příspěvků respondenti na sociálních sítích zveřejňují. Na tyto předpoklady se dozvíme odpovědi z otázek č. 1, 2, 12, 13, 14, 15.

Tabulka č. 15 Počet přátel respondentů na sociální síti Facebook (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 146$)

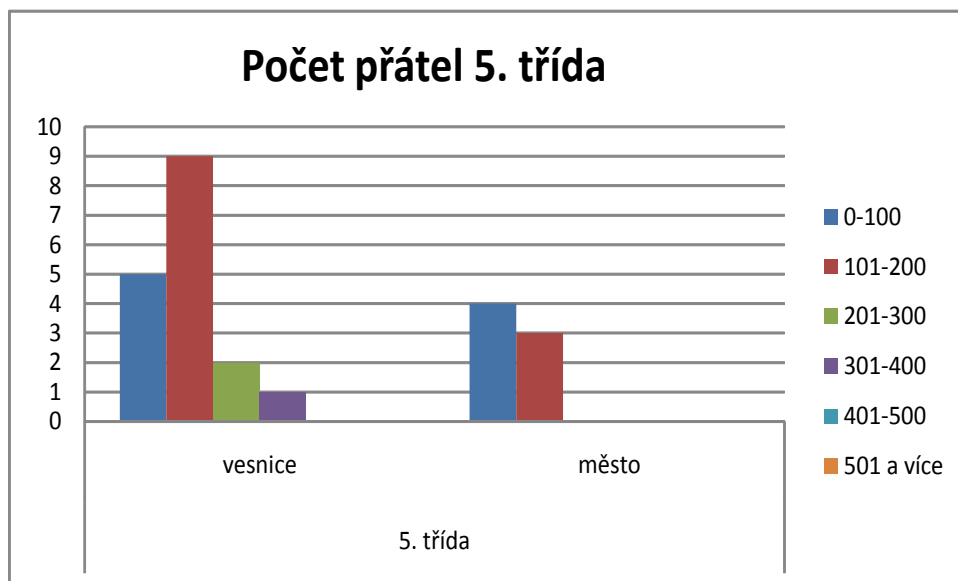
Počet přátel	5. třída		9. třída	
	vesnice	město	vesnice	město
0-100	5	4	3	0
101-200	9	3	6	5
201-300	2	0	13	9
301-400	1	0	11	11
401-500	0	0	2	6
501 a více	0	0	1	3
Σn_i	17	7	36	34

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 15 nalezneme, že nejvíce respondentů páté třídy na vesnici má počet přátel v rozmezí 101–200. Ve městě jsou čtyři respondenti, z celkem sedmi respondentů páté třídy, které jsou registrovány na sociální síti Facebook, v rozmezí počtu přátel 0–100.

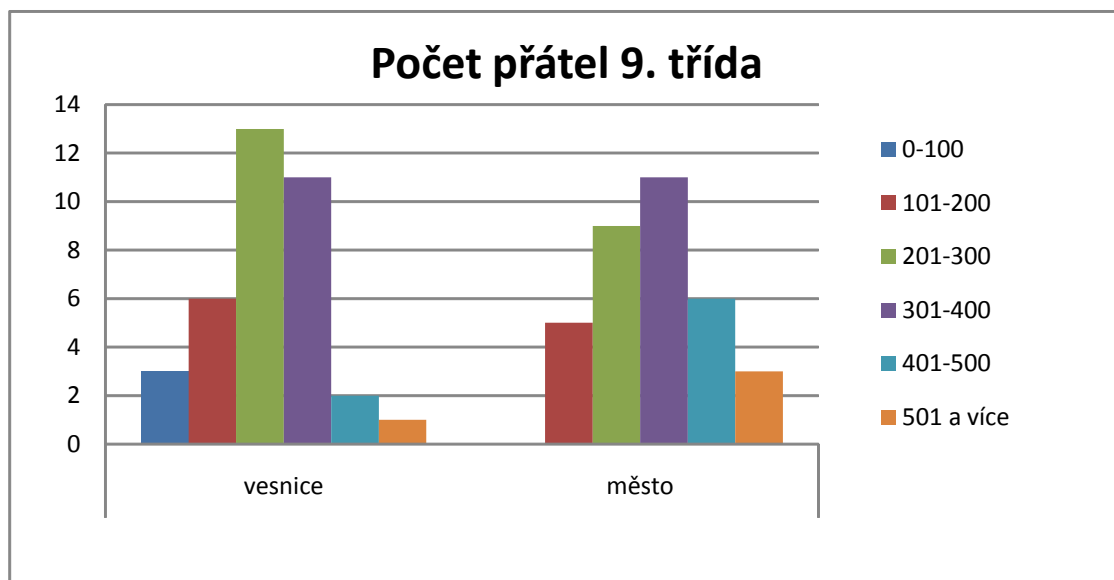
V deváté třídě je tomu přesně obráceně. Na vesnici je nejvíce respondentů zařazeno do rozmezí 201–300, ale ve městě je nejvíce respondentů v rozmezí 301–400.

Graf č. 12 Počet přátel respondentů z 5. třídy na sociální síti Facebook (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 73$)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 13 Počet přátel respondentů z 9. třídy na sociální síti Facebook (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 76$)

Zdroj: vlastní zpracování

Rozdíl v počtu přátel může být ovlivněn velikostí tříd, které jsou na vesnici menší, než ve městě, dále počtem kroužků, kde se respondenti setkávají se svými vrstevníky, i to zda bydlí v rodinném domku či v panelovém domě.

Tabulka č. 16 Přidávání přátel respondenty na sociální sítě (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 146$)

Osoby	5. třída		9. třída	
	vesnice	město	vesnice	město
dlouhodobě znám	18	12	12	17
alespoň jednou viděl	4	0	24	16
nikdy neviděl	3	1	2	5
Σn_i	25	13	38	38

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 16 vidíme, že respondenti v páté třídě si nejčastěji přidávají mezi přátele ty, které dlouhodobě znají. Na vesnici je to 72% ($n_i=35$), ve městě 92% ($n_i=35$) respondentů.

V deváté třídě na vesnici si 63% ($n_i=38$) respondentů přidává mezi své přátele ty, které alespoň jednou viděly. Ve městě jsou první dvě kategorie více vyrovnané, o jednoho žáka převažuje skupina, která si přidává přátele, které dlouhodobě znají. Zneklidňující je ovšem fakt, že téměř 10% ($n_i=38$) respondentů deváté třídy si nejčastěji přidává mezi své přátele lidi, které nikdy osobně neviděly.

Tabulka č. 17 Četnost sdílených příspěvků respondenty na sociální síti Facebook (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 100)

Příspěvky	5. třída		9. třída	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci
denně	3	2	11	9
týdně	6	4	22	19
měsíčně	3	3	4	7
ročně	0	0	0	0
nesdílím	0	3	1	3
Σni	12	12	38	38

Zdroj: vlastní zpracování

U respondentů v páté třídě sdílí denně dívky častěji než chlapci. Počty jsou velmi vyrovnané kromě tří chlapců, kteří nesdílí žádné příspěvky, dívky sdílí minimálně měsíčně.

V deváté třídě opět dívky sdílí častěji než chlapci. U dívek v deváté třídě byla nejčastější odpovědí sdílení příspěvků týdně, stejně tak tomu bylo i u chlapců.

Tabulka č. 18 Druh sdílených příspěvků respondenty na sociální síti Facebook (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 94)

Sdílení	5. třída		9. třída	
	vesnice	město	vesnice	město
příspěvky týkající se školy	4	1	4	2
zážitky	1	0	6	4
fotky	8	2	16	14
videa	0	0	2	3
odkazy na zajímavosti z internetu	3	2	7	10
nesdílím žádné příspěvky	1	2	1	1
Σni	17	7	36	34

Zdroj: vlastní zpracování

V páté třídě 41% (ni=24) respondentů sdílí nejčastěji fotky. Na vesnici získaly fotky jednoznačnou převahu, ve městě jsou počty rozdělené rovnoměrně mezi fotky, odkazy a nesdílení příspěvků.

U respondentů v deváté třídě jednoznačně převažuje sdílení fotek jak ve městě, tak na vesnici. Celkem 40% (n=70) nejčastěji sdílí fotky. Oproti páté třídě zde můžeme vidět nárůst v kategorii odkazů na zajímavosti z internetu. Na vesnici i ve městě jde o druhou nejčastější odpověď sdílení příspěvků.

Výzkumný předpoklad č. 4. **Lze předpokládat, že respondenti z města uvedou, že mají na svých sociálních sítích větší počet přátel, než respondenti z vesnice se považuje na základě výše uvedených údajů za nepotvrzený z hlediska páté třídy a za potvrzený z hlediska deváté třídy.**

Výzkumný předpoklad č. 5.

Lze předpokládat, že znalost pojmu kyberšikana bude u respondentů z deváté třídy větší než u respondentů z páté třídy.

V kontextu tohoto předpokladu budeme ověřovat, zda se respondenti setkali s kyberšikanou ve svém okolí, zda se respondenti stali oběťmi kyberšikany. Budeme zjišťovat, zda jsou respondenti informováni ohledně rizik na internetu a jestli respondenti zveřejňují na sociálních sítích celé jméno a poštovní adresu.

Tabulka č. 19 Znalost pojmu kyberšikana respondenty (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 146$)

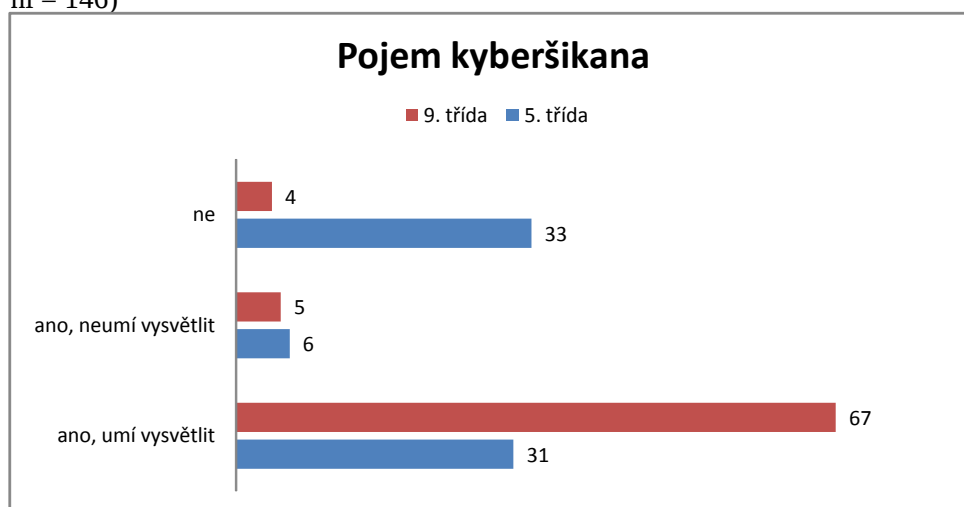
Pojem kyberšikana	Třída na základní škole		Σn_i
	5.	9.	
ano, umí vysvětlit	31	67	98
ano, neumí vysvětlit	6	5	11
ne	33	4	37

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce respondentů v páté třídě odpovědělo, že nezná pojem kyberšikana, ale překvapivé zjištění bylo, že v těsném závěsu byla kategorie respondentů, kteří znají pojem kyberšikana a umí ho vysvětlit.

V deváté třídě 88% respondentů deváté třídy zná a umí vysvětlit pojem kyberšikana. Vysvětlení pojmu bylo v dotazníku zkoumáno formou polozevřené otázky.

Graf č. 14 Znalost pojmu kyberšikana respondenty (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Zdroj: vlastní zpracování

V celkovém součtu zná pojem kyberšikana 67% (ni=146) respondentů a zároveň ho umějí vysvětlit.

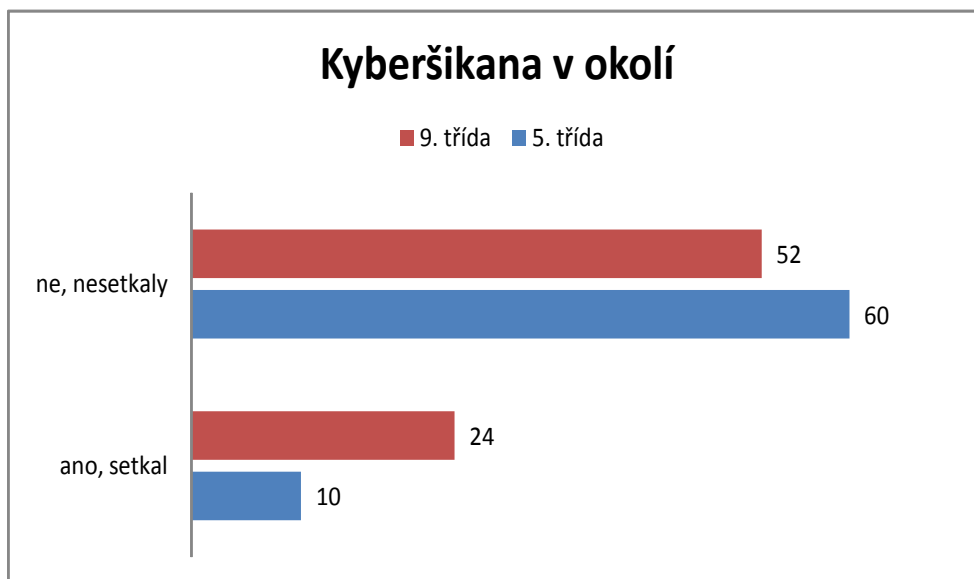
Tabulka č. 20 Setkání respondentů s kyberšikanou v okolí (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Setkání v okolí	Třída na základní škole		Σni
	5.	9.	
ano, setkal	10	24	34
ne, nesetkali	60	52	112

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků vyplývá, že 14% (ni=70) respondentů páté třídy a téměř 32% (ni=76) respondentů deváté třídy se někdy setkalo s tím, že někdo v jejich okolí byl vydírán, ponižován, zesměšňován prostřednictvím internetu. V celkovém součtu páté a deváté třídy se jedná o 22% (ni=146) respondentů.

Graf č. 15 Setkání respondentů s kyberšikanou v okolí (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 146$)

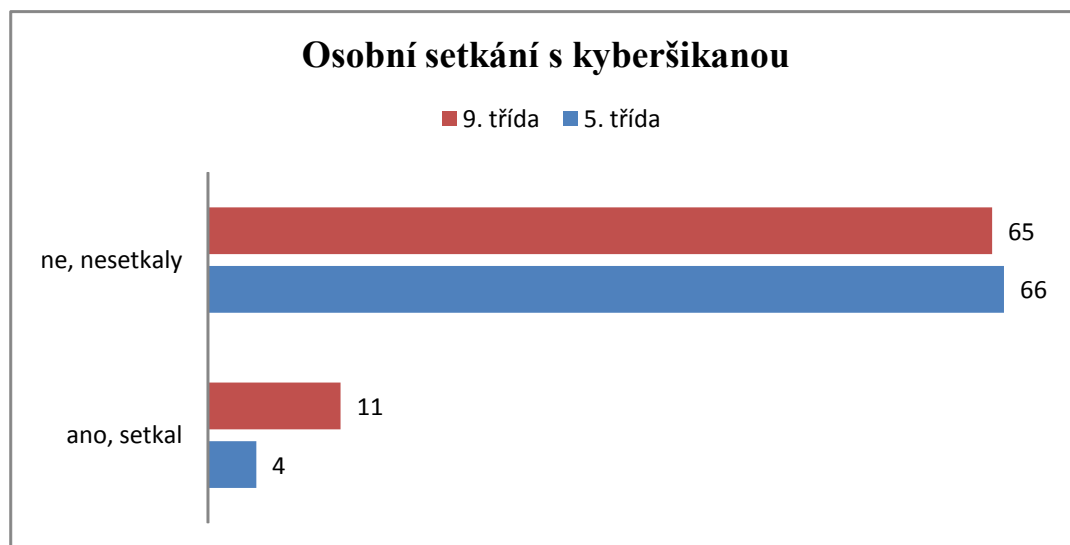
Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 21 Osobní setkání repondentů s kyberšikanou (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, $n_i = 146$)

Osobní setkání	Třída na základní škole		Σn_i
	5.	9.	
ano, setkal	4	11	15
ne, nesetkali	66	65	131

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 16 Osobní setkání respondentů s kyber šikanou (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Zdroj: vlastní zpracování

Bohužel i mezi žáky páté třídy se již objevili první oběti kyberšikan. Čtyři respondenti v páté třídě se setkali s tím, že je někdo vydíral, ponižoval, zesměšňoval prostřednictvím internetu. Kyberšikana v páté třídě se tedy vyskytla u 6% respondentů.

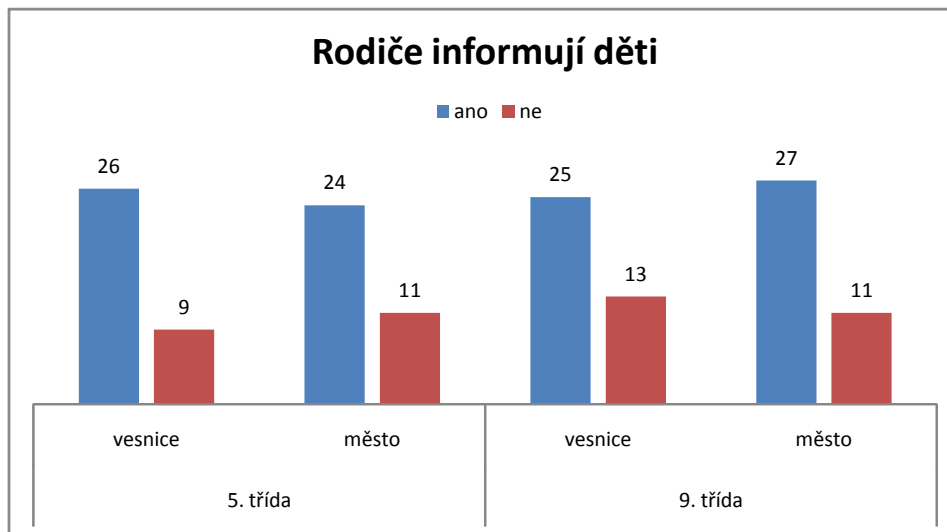
Obětí kyberšikan se v deváté třídě stalo 14% (ni=76) respondentů. V celkovém součtu páté a deváté třídy se obětmi stalo 10% (ni=146) respondentů.

Tabulka č. 22 Informovanost respondentů ohledně rizik (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Rodiče děti informují	5. třída		9. třída	
	vesnice	město	vesnice	město
ano	26	24	25	27
ne	9	11	13	11

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 17 Informovanost respondentů ohledně rizik (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Zdroj: vlastní zpracování

Na vesnici rodiče více informují o rizicích na sociálních sítích. Na vesnici jsou respondenti informováni rodiči z 74% (ni=73), ve městě z 69% (ni=73).

V deváté třídě jsou rodiči lépe informováni respondenti ve městě z 71% (ni=73) a na vesnici z 66% (ni=73).

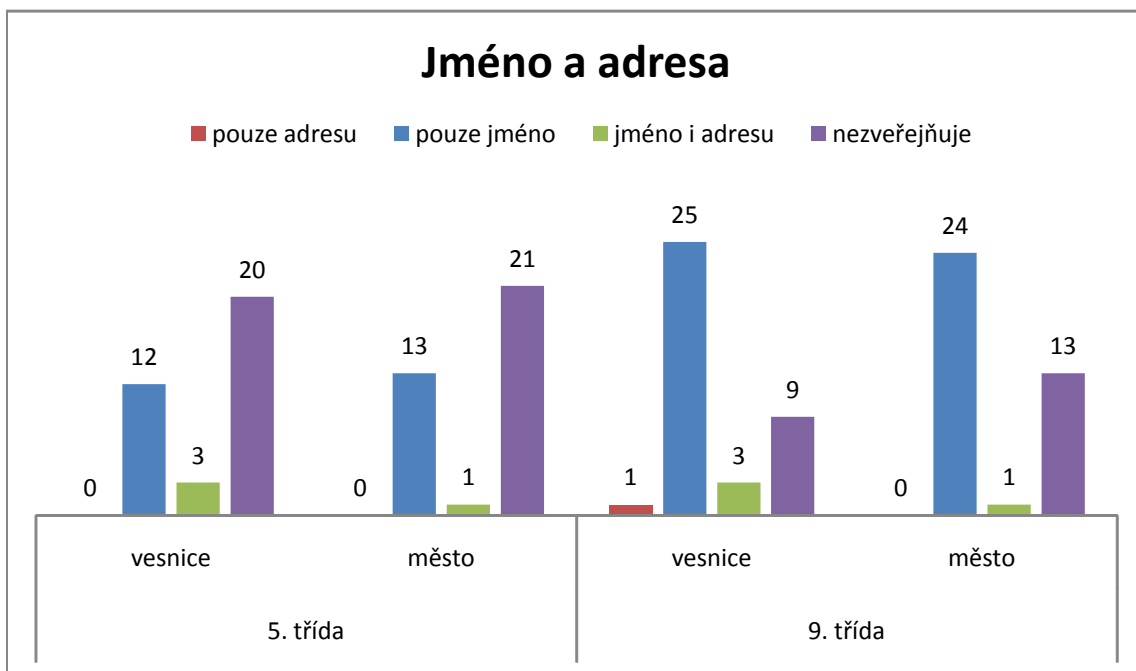
Celkově je většina respondentů jak na vesnici, tak ve městě od rodičů informována ohledně možného nebezpečí na internetu.

Tabulka č. 23 Zveřejňování celého jména a poštovní adresy respondenty na sociálních sítích (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Jméno, adresa	5. třída		9. třída	
	vesnice	město	vesnice	město
pouze jméno	12	13	25	24
pouze adresu	0	0	1	0
jméno i adresu	3	1	3	1
nezveřejňuje	20	21	9	13

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 18 Zveřejňování celého jména a poštovní adresy respondenty na sociálních sítích (údaje uvedeny v kumulativních četnostech, ni = 146)

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky páté třídy jak na vesnici, tak ve městě vyšly velice pěkně. Okolo 60% (ni=70) respondentů páté třídy nezveřejňuje na internetu ani své celé jméno ani poštovní adresu. Tento vysoký výsledek bude ale asi také ovlivněn tím, že v páté třídě je ještě vysoký počet respondentů, kteří vůbec nemají založený účet na sociálních sítích. Výsledky jsou velice vyrovnané, respondenti z města mají o jednoho žáka mírný náskok.

U respondentů deváté třídy se zveřejňování osobních informací velice proměnilo. Na vesnici nezveřejňují své jméno a adresu pouze 24% (ni=73) respondentů a ve městě 34% (ni=73) respondentů. Většina respondentů páté i deváté třídy zveřejňují na internetu celé své jméno. V deváté třídě zveřejňuje na sociální síti celé své jméno 66% (ni=38) respondentů na vesnici a ve městě 63% (ni=38) respondentů. V tomto ohledu jsou na tom respondenti ve městě nepatrně lépe.

Výzkumný předpoklad č. 5. **Lze předpokládat, že znalost pojmu kyberšikana bude u respondentů z deváté třídy větší, než u respondentů z páté třídy se považuje na základě výše uvedených údajů za potvrzený.**

3.6 Shrnutí praktické části

Výzkumný předpoklad č. 1. **Lze předpokládat, že respondenti z vesnice, uvedou, že tráví denně na počítači méně času, než respondenti z města** se považuje na základě výše uvedených údajů za **nepotvrzený**.

V prvním předpokladu jsme se domnívali, že respondenti z vesnice budou trávit na počítači méně času než respondenti z města. Vycházeli jsme z domněnky, že respondenti na vesnici mají více možností trávit volný čas venku s kamarády, než respondenti z města. Výsledek výzkumu byl velmi neočekávaný. Respondenti na vesnici tráví v průměru na počítači každý den výrazně více času, tj. o 44 minut více, než respondenti z města, některé rozdíly mezi respondenty z města a vesnice jsou téměř dvojnásobné, např. u dívek v 5. třídě.

Výzkumný předpoklad č. 2. **Lze předpokládat, že respondenti z města uvedou, že tráví více času na kroužkách, než respondenti z vesnice** se považuje na základě výše uvedených údajů za **potvrzený**.

Druhý předpoklad byl zaměřen na zkoumání rozdílu mezi časem stráveného na kroužky u respondentů z města a vesnice. Předpokládali jsme, že respondenti z města uvedou, že tráví více dní v týdnu kroužky, než respondenti z vesnice. Z výzkumného šetření vyšlo, že nejčtetnější odpovědí, jak ve městě, tak na vesnici je jeden den v týdnu. Celkově tráví respondenti z města více dní v týdnu kroužky, největší rozdíl je zejména v rozmezí 3–6 dnů v týdnu, kde ve městě je to 22 dětí a na vesnici 10. Zbýlý volný čas tráví nejvíce respondentů s kamarády venku nebo doma, a to jak respondenti páté a deváté třídy ve městě, tak respondenti páté a deváté třídy na vesnici.

Výzkumný předpoklad č. 3. **Lze předpokládat, že respondenti z města, uvedou, že aktivně používají více druhů sociálních sítí, než respondenti z vesnice** se považuje na základě výše uvedených údajů za **nepotvrzený**.

Třetí předpoklad se zabýval aktivním používáním sociálních sítí. Předpokládali jsme, že respondenti z města označí, že aktivně (rozumíme denně) používají více druhů sociálních sítí, než respondenti z vesnice. Výsledky byly hodně vyrovnané, ale více druhů sociálních sítí bylo označeno respondenty na vesnici. Všichni respondenti

z vesnice ($n_i=73$) používají alespoň jednu sociální síť každý den, zatímco ve městě je to 95% ($n_i=73$) respondentů. V kontextu tohoto předpokladu jsme zjistili, že většina respondentů uvedla, že ví, co znamená pojem sociální síť, ale neuměla jej vysvětlit, většina respondentů zná alespoň tři sociální sítě, nejznámějšími sociálními sítěmi se v tomto výzkumu staly sociální síť Facebook a Google+. Dále jsme se dozvěděli, že nejvíce respondentů deváté třídy má založený účet na dvou sociálních sítích, nejčtenější odpovědí byla opět sociální síť Facebook a Google+.

Výzkumný předpoklad č. 4. **Lze předpokládat, že respondenti z města uvedou, že mají na svých sociálních sítích větší počet přátel, než respondenti z vesnice se považuje na základě výše uvedených údajů za nepotvrzený z hlediska páté třídy a za potvrzený z hlediska deváté třídy.**

Ve čtvrtém předpokladu jsme porovnávali počty přátel mezi respondenty z města a z vesnice. Předpokládali jsme, že respondenti z města uvedou, že mají na svých sociálních sítích větší počet přátel, než respondenti z vesnice. Tento předpoklad se nám potvrdil u respondentů z deváté třídy, kde nejvíce respondentů označilo počet přátel v rozmezí 301–400, na rozdíl od vesnice, kde nejvíce respondentů označilo odpověď 201–300. Nejvíce respondentů páté třídy na vesnici má počet přátel v rozmezí 101–200, zatímco ve městě 0–100. Většina respondentů označila, že nejčastěji si přidávají mezi přátele ty, které dlouhodobě znají, nejvíce respondentů v deváté třídě sdílí příspěvky týdně.

Výzkumný předpoklad č. 5. **Lze předpokládat, že znalost pojmu kyberšikana bude u respondentů z deváté třídy větší, než u respondentů z páté třídy se považuje na základě výše uvedených údajů za potvrzený.**

Pátý předpoklad byl věnován tématu rizika na sociálních sítích. Znalost pojmu kyberšikana byl u respondentů deváté třídy větší, než u respondentů páté třídy, zároveň 33 ze 70 respondentů páté třídy neznají pojem kyberšikana, zatímco většina respondentů deváté třídy zná pojem kyberšikana a uměla ho vysvětlit, tj. 67 respondentů. Bohužel již v páté třídě se někteří respondenti setkali s určitou formou kyberšikany osobně nebo ve svém okolí. Osobně se setkali 4 respondenti a ve svém okolí 10 respondentů. Vyšší počet respondentů byl v tomto ohledu v deváté třídě (osobně 11, setkání v okolí 24).

Pro bližší přiblížení informovanosti respondentů ohledně rizik kyberšikany byli respondenti vyzváni, aby označili, zda jsou rodiči informováni a rizikách internetu a zda zveřejňují na sociálních sítích své celé jméno a adresu. Většina respondentů, ale byla rodiči informována a nezveřejňují na sociálních sítích ani své celé jméno ani poštovní adresu.

4 Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, zda mají sociální sítě vliv na volný čas žáků ZŠ. Porovnání bylo postaveno na rozdílu věku a umístění školy. Srovnávání byli žáci páté a deváté třídy.

Na začátku teoretické části práce jsme si přiblížili vývoj jedince na základní škole z hlediska vývojové psychologie.

Marie Vágnerová ve své knize poukazovala na zvýšený zájem o pohyb a prohlubování koníčků u dospívajících. V našem výzkumu bohužel nevyšlo, že by respondenti v deváté třídě trávili hodně času koníčky. Mnohem lépe na tom byli respondenti v páté třídě. Nejvíce respondentů v páté třídě trávil jeden den v týdnu koníčkem, v deváté třídě už jeden den v týdnu koníčkem trávili pouze chlapci, nejvíce dívek nevěnovalo svému koníčku žádný den v týdnu.

Hofbauer definoval volný čas, jako čas zbytkový, čas, který má poskytovat uspokojení, zábavu, odpočinek. U respondentů páté i deváté třídy jak na vesnici, tak ve městě vyšlo, že nejvíce volného času mimo kroužek tráví se svými kamarády doma nebo venku.

V teoretické části práce bylo čerpáno od autorky Veselé, která uváděla, že děti tráví svůj volný čas nejvíce pasivně, sledováním televize apod. Toto tvrzení se nám nepotvrdilo úplně zcela. Při otázce jak tráví nejvíce svůj volný čas (mimo kroužky) vybírali respondenti z možností: s kamarády venku, doma; rekreačním sportem; sledování televize; používáním počítače; používáním telefonu; čtením knihy, časopisu. Nejvíce respondentů označilo odpověď, že tráví svůj volný čas se svými kamarády, většina dětí si nevybrala mezi pasivními možnostmi odpovědí, ale zvolila čas s kamarády. Tento čas může být jak aktivní, tak i pasivní.

Pávková ve své knize píše, že v období dospívání mají na jedince největší vliv vrstevnické skupiny. Jejich náplň je velice důležitá, protože mládí lidé tráví se svými kamarády většinu volného času. Toto koresponduje s výsledky našeho výzkumného šetření, kdy nejvíce respondentů tráví svůj volný čas s kamarády, je proto důležité, aby byly obkloповány těmi správnými dětmi, aby časem nesešly na nesprávnou cestu.

Společnost by měla mít zájem na tom, jak děti tráví volný čas. Jak uvádí Pávková, největší podíl má rodina. V praktické části v prvním předpokladu jsme zkoumali, kolik času tráví respondenti na počítači. Domnívali jsme se, že respondenti na vesnici budou na počítači trávit méně času, než respondenti z města. Přihlíželi jsme zejména k možnostem trávit volný čas venku v pravděpodobně bezpečnějším prostředí vesnice. Náš předpoklad byl mylný. Respondenti na vesnici, zejména pak v páté třídě, trávili na počítači mnohem více času než respondenti z města. Největší rozpor byl pak u dívek v páté třídě. Právě zde se domnívám, že hraje velkou roli rodina. Ve městě je vlivem prostředí zřejmě kladem větší důraz na náplň volného času, zejména pak u mladších dětí.

Celkově čas respondentů na vesnici trávených na počítači byl podle výsledků opravdu enormní. Ve všech kategoriích byl průměrný čas na počítači přes 2 hodiny každý den. Ani chlapci v deváté třídě ve městě nedosahovali průměrného času stráveného na počítači dívkami páté třídy. Toto zjištění je v souladu s myšlenkou Hofbauera, že úroveň a skladba volného času odráží také demografické podmínky jedince.

V Teoretické části práci jsme uvedli, že s rozvojem moderních technologií se stává stěžejním zveřejňování fotek. Na toto téma jsme se také dotazovali respondentů a respondenti nám opravdu potvrdili náš předpoklad, že nejčastěji zveřejňují na sociální síti Facebook fotky.

V České republice je nejpoužívanější sociální síť Facebook. Stejně tak tomu bylo i u všech našich respondentů jak v páté a deváté třídě, tak na vesnici i ve městě. Facebook se v našem dotazníku stal nejznámější, nejregistrovanější a nejvíce aktivně používanou sociální sítí. Velice známá je i sociální síť Google+. Ve městě i na vesnici ji zná 93% (ni=146) respondentů.

Jak jsme popisovali, založení účtu na sociální síti Facebook je velice jednoduché. Stačí zadat několik základních údajů, jedním z nich je i datum narození. V podmínkách většiny sociálních sítí je minimální věk uživatele 13 let. Z tohoto důvodu jsme předpokládali, že respondenti v páté třídě by neměli být registrováni na těchto sociálních sítích. Bylo velkým překvapením, když se výsledky s tímto předpokladem neshodovaly. Z páté třídy nebylo na sociální síti Facebook registrováno 73% (ni=35)

respondentů městské školy a 51% (ni=35) respondentů školy vesnické. Téměř 50% (ni=35) respondentů na vesnici tedy porušuje pravidla Facebooku a je na této sociální síti zaregistrováno se lživými údaji.

Tímto se ale v podstatě potvrdilo šetření, které ve své knize zveřejnil Šmahel, ve virtuálním prostředí je možné dosti snadno lhát, přetvařovat se, vymýšlet si. V prostředí internetu mizí bariéry. Dospívající také pociťují absenci sankcí.

Tento fakt je velmi alarmující a je potřeba jej nějakým způsobem řešit. Sociální sítě by měly podchytit, aby se děti na prvním stupni ZŠ, s průměrným věkem 11 let v páté třídě, se nemohly na sociální sítě zaregistrovat.

Velkou mezeru vidím také v informovanosti dětí ohledně rizik. Školy se v tomto tématu angažují minimálně. Z minimálních preventivních programů jednotlivých škol lze vyčíst, že ve většině případů se jedná maximálně o jednorázovou přednášku na téma sociální sítě a jejich rizika, navíc na tuto přednášku je poslána jedna třída z celé školy. Je třeba, aby školy více informovaly své žáky o tomto tématu.

Také je nutné informovat rodiče, aby mohli následně řešit tento problém se svými dětmi. Z výsledků vyplývá, že 14% (ni=70) respondentů páté třídy a téměř 32% (ni=76) respondentů deváté třídy se někdy setkalo s tím, že někdo v jejich okolí byl vydírán, ponižován, zesměšňován prostřednictvím internetu.

Zkoumali jsme také přímé setkání s kyberšikanou, respondenti v páté třídě se staly oběťmi kyberšikany z 6% (ni=70) a v deváté třídě dokonce 14% (ni=76) respondentů bylo obětí kyberšikany.

Jak uvádějí ve své knize Kulhánková a Čamek hrozba zneužití je vysoká, to co o sobě uživatelé dají světu vědět, záleží jen na nich.

V deseti doporučeních, jak bezpečně používat sociální síť, že je mezi prvními *neuvádět na sociální síti svou adresu*. Respondenti v páté třídě z 60% (ni=70) nezveřejňují ani celé jméno a adresu, nepotvrdil se tedy předpoklad, že většina respondentů páté i deváté třídy zveřejňuje na internetu celé své jméno. Předpoklad se potvrdil jen u respondentů deváté třídy, kde zveřejňuje na internetu celé své jméno 66% (ni=38) respondentů na

vesnici a ve městě 63% (ni=38) respondentů. V tomto ohledu jsou na tom respondenti ve městě nepatrně lépe.

Ze získaných výsledků jsme došli k závěru, že místo sociálních sítí ve volném čase žáků je velmi významný. Čas trávený každý den na počítači je vysoký a dále jsme zjistili, že 61% (ni=70) respondentů páté třídy používá alespoň jednu sociální síť každý den, tudíž i přes jejich nízký věk zasahují do jejich volného času každý den. U respondentů deváté třídy je každodenní používání sociálních sítí ještě vyšší. Předpokládali jsme, že ve městě budou žáci deváté třídy používat sociální síť každý den ve větším poměru než respondenti na vesnici. Výsledky jsou vysoké u obou skupin, ale vedou respondenti z vesnice, všichni respondenti, tedy 100% (ni=38) respondentů deváté třídy z vesnice používá minimálně jednu sociální síť každý den a ve městě je to 95% (ni=38) respondentů. Z těchto výsledků je nesporné, že místo sociálních sítí ve volném čase žáků je opravdu nezanedbatelné.

Cíl práce považuji za splněný.

Seznam literatury

- DĚDIČEK, D. *Facebook jednoduše*. Brno: Computer Press, a.s., 2010. ISBN 978-80-251-3196-1.
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-927-5.
- KIRKPATRICK, D. *Pod vlivem Facebooku*. Brno: Computer Press, a.s., 2011. ISBN 978-80-251-3573-0.
- KULHÁNKOVÁ, H a ČAMEK, J. *Fenomen Facebook*. Kladno: BigOak, 2010. ISBN 978-80-904764-0-0.
- LANGMEIER, J. a KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-195-X.
- PŘÍHODA, V. *Ontogeneze lidské psychiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1974. ISBN 14-429-74.
- PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-295-5.
- PIAGET, J a INHELDEROVÁ B. *Psychologie dítěte*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-608-X.
- SLABÁ, M. *Role muzea ve volném čase*. Brno, 2008. Diplomová práce. Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Ústav archeologie a muzeologie. Vedoucí diplomové práce Lenka Mrázová.
- ŠMAHEL D. *Psychologie a internet. Děti dospělými dospělí dětmi*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-360-1.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

VESELÁ, J. *Jak ve volném čase? Projekty her pro volný čas dětí a mládeže*. Vysoká škola pedagogická v Hradci Králové: Gaudeamus, 1997. ISBN 80-7041-146-5.

Seznam internetových zdrojů

BEZPEČNÝ INTERNET – rady pro začátečníka

<http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/co-jsou-socialni-site.aspx> [cit. 15. 9. 2014]

<http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/rady.aspx> [cit. 20. 9. 2014]

<http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/rady.aspx> [cit. 20. 9. 2014]

BEZPEČNÝ INTERNET – doporučení pro rodiče

<http://www.bezpecnyinternet.cz/rodice/doporuceni-pro-rodice/bezpecny-internet-pro-deti.aspx> [cit. 25. 9. 2014]

<http://www.bezpecnyinternet.cz/rodice/doporuceni-pro-rodice/s-cim-se-mohou-deti-setkat.aspx> [cit. 25. 9. 2014]

BEZPEČNÝ INTERNET – rady pro děti

<http://www.bezpecnyinternet.cz/deti/rady-pro-tebe/desatero-bezpecneho-internetu.aspx> [cit. 29. 9. 2014]

<http://www.bezpecnyinternet.cz/deti/rady-pro-tebe/kde-hledat-pomoc.aspx> [cit. 29. 9. 2014]

<http://www.bezpecnyinternet.cz/deti/komiksove-pribehy/default.aspx> [cit. 29. 9. 2014]

<http://www.bezpecnyinternet.cz/deti/rady-pro-tebe/seznam-se-bezpecne.aspx> [cit. 29. 9. 2014]

BEZPEČNÝ INTERNET – doporučení pro školy

<http://www.bezpecnyinternet.cz/skoly/default.aspx> [cit. 5. 10. 2014]

IBM – vývoj sociálních sítí

https://www.ibm.com/developerworks/community/wikis/home?lang=en#!/wiki/W2ee553718f13_4825_b4e6_343b81350b95/page/%C3%9Avod+do+soci%C3%A1ln%C3%A4Dch+s%C3%ADt%C3%AD [cit. 10. 10. 2014]

https://www.ibm.com/developerworks/community/wikis/home?lang=en#!/wiki/W2ee553718f13_4825_b4e6_343b81350b95/page/%C3%9Avod+do+soci%C3%A1ln%C3%A4Dch+s%C3%ADt%C3%AD) [cit. 10. 10. 2014]

JAK NA INTERNET – rady o bezpečnosti

<http://www.jaknainternet.cz/page/1751/socialni-site/> [cit. 17. 10. 2014]

KAPLÁNEK, M. *Nauka o volném čase*. České Budějovice, 2011. Studijní texty pro pedagogy volného času. Teologická fakulta Jihočeské univerzity, Katedra pedagogiky. [online cit. 10. 9. 2014]

MĚSTO PELHŘIMOV – přiblížení města Pelhřimov

<http://www.pelhrimovsko.cz/cz/48-47-mesto-pelhrimov/poloha-mesta.htm>

[cit. 6. 11. 2014]

MĚSTSKÝ ÚŘAD PELHŘIMOV – dokumenty

http://www.mupe.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=11891&id_dokumenty=8598 [cit. 6. 11. 2014]

LUPA – *Sociální sítě to není jenom facebook*. Jan Handl. 2009

<http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/> [cit. 17. 10. 2014]

SOCIÁLNÍ SÍTĚ – informace ohledně jednotlivých sociálních sítí

<http://www.socialnisite.123abc.cz/facebook> [cit. 10. 10. 2014]

<http://www.socialnisite.123abc.cz/google-plus> [cit. 10. 10. 2014]

<http://www.socialnisite.123abc.cz/twitter> [cit. 10. 10. 2014]

<http://www.socialnisite.123abc.cz/libimseti> [cit. 11. 10. 2014]

<http://www.socialnisite.123abc.cz/lide> [cit. 11. 10. 2014]

<http://www.socialnisite.123abc.cz/plurk> [cit. 11. 10. 2014]

<http://www.socialnisite.123abc.cz/last-fm> [cit. 11. 10. 2014]

<http://www.socialnisite.123abc.cz/vkontakte> [cit. 11. 10. 2014]

ZÁKLADNÍ ŠKOLA KRÁSOVY DOMKY – Výroční zpráva školy

<http://www.krasovy-domky.cz/vyrocní-zprava-2013-2014-398.html> [cit. 10. 11. 2014]

ZÁKLADNÍ ŠKOLA KRÁSOVY DOMKY – Minimální preventivní program

<http://www.krasovy-domky.cz/minimalni-preventivni-program-365.html> [cit. 10. 11. 2014]

ZÁKLADNÍ ŠKOLA KRÁSOVY DOMKY – Besedy pro žáky

<http://www.krasovy-domky.cz/besedy-pro-zaky-skoly-341.html> [cit. 10. 11. 2014]

ZÁKLADNÍ ŠKOLA HORNÍ CEREKEV – Dokumenty školy

<https://onedrive.live.com/?cid=13a0815df6ee10b7&id=13A0815DF6EE10B7%212036&ithint=folder,doc&authkey=!AFNSqmGbnioKkig> [cit. 15. 11. 2014]

<https://onedrive.live.com/view.aspx?cid=13A0815DF6EE10B7&resid=13A0815DF6EE10B7%212034&app=Word&authkey=%21AFNSqmGbnioKkig> [cit. 15. 11. 2014]

ZÁKLADNÍ ŠKOLA HOŘEPNÍK

http://www.zshorepnik.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=7&Itemid=10&limitstart=4 [cit. 17. 11. 2014]

http://www.zshorepnik.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=7&Itemid=10 [cit. 17. 11. 2014]

http://www.zshorepnik.cz/images/stories/data/vyrocní_zpravy/2013-14_vyrocní_zprava.pdf [cit. 17. 11. 2014]

<https://drive.google.com/folderview?id=0BwYIOHXLBl1am1KWHJnOHZMZ1k&usp=sharing> [cit. 17. 11. 2014]

ZÁKLADNÍ ŠKOLA NOVÁ CEREKEV

<http://www.zsnovacerekev.cz/4615-Projekt-Lepsi-vyuka-v-Nove-Cerekvi-reg-c%3A-CZ1071400213771/> [cit. 12. 11. 2014]

<http://www.zsnovacerekev.cz/4035-Projekt-ESF-OP-VK-c-CZ1071101010008/> [cit. 12. 11. 2014]

<http://www.zsnovacerekev.cz/52-Naplň-družiny/> [cit. 12. 11. 2014]

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Čas strávený respondenty na počítači navštěvujících vesnickou školu

Tabulka č. 2 Čas strávený respondenty na počítači navštěvujících městskou školu

Tabulka č. 3 Porovnání respondentů z vesnické a městské školy podle průměrně stráveného času na pc

Tabulka č. 4 Počet dní strávených na kroužku respondenty z vesnice

Tabulka č. 5 Počet dní strávených na kroužku respondenty z města

Tabulka č. 6 Čas strávený respondenty mimo kroužek

Tabulka č. 7 Volný čas respondentů mimo kroužky

Tabulka č. 8 Znalost sociálních sítí respondenty

Tabulka č. 9 Kolik sociálních sítí respondenti znají

Tabulka č. 10 Jaké sociální sítě respondenti znají

Tabulka č. 11 Registrace respondentů z 5. třídy na sociální síti Facebook

Tabulka č. 12 Počet založených účtů na sociálních sítích respondenty z 9. třídy

Tabulka č. 13 Druh registrovaných sociálních sítí, respondenty z 9. třídy

Tabulka č. 14 Počet sociálních sítí, které jsou respondenty každodenně navštěvovány

Tabulka č. 15 Počet přátel respondentů na sociální síti Facebook

Tabulka č. 16 Přidávání přátel respondenty na sociální síť

Tabulka č. 17 Četnost sdílených příspěvků respondenty na sociální síti Facebook

Tabulka č. 18 Druh sdílených příspěvků respondenty na sociální síti Facebook

Tabulka č. 19 Znalost pojmu kyberšikana respondenty

Tabulka č. 20 Setkání respondentů s kyberšikanou

Tabulka č. 21 Osobní setkání respondentů s kyberšikanou

Tabulka č. 22 Informovanost respondentů ohledně rizik

Tabulka č. 23 Zveřejňování celého jména a poštovní adresy respondenty na sociálních sítích

Seznam grafů

Graf č. 1 Průměrně strávený čas na počítači respondenty z městské i vesnické školy

Graf č. 2 Počet dní strávených respondenty na kroužku

Graf č. 3 Trávení volného času respondenty na vesnici

Graf č. 4 Trávení volného času respondenty ve městě

Graf č. 5 Znalost pojmu sociální síť respondenty v 5. třídě

Graf č. 6 Znalost pojmu sociální síť respondenty v 9. třídě

Graf č. 7 Kolik sociálních sítí respondenti znají

Graf č. 8 Jaké sociální sítě respondenti znají

Graf č. 9 Registrace respondentů z 5. třídy na sociální síti Facebook

Graf č. 10 Počet založených účtů na sociálních sítích respondenty z 9. třídy

Graf č. 11 Druh registrovaných sociálních sítí respondenty z 9. třídy

Graf č. 12 Počet přátel respondentů z 5. třídy na sociální síti Facebook

Graf č. 13 Počet přátel respondentů z 9. třídy na sociální síti Facebook

Graf č. 14 Znalost pojmu kyberšikana respondenty

Graf č. 15 Setkání respondentů s kyberšikanou v okolí

Graf č. 16 Osobní setkání respondentů s kyberšikanou

Graf č. 17 Informovanost respondentů ohledně rizik

Graf č. 18 Zveřejňování celého jména a poštovní adresy respondenty na sociálních sítích

Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník

Dotazník

Jmenuji se Klára Příbylová, jsem studentkou kombinovaného studia oboru Sociální pedagogika na Jihočeské univerzitě. Chtěla bych vás požádat o vyplnění dotazníku pro mou bakalářskou práci. Odpovědi jsou anonymní. Děkuji, že se nad otázkami zamyslíte.

1. Jste:

☐ muž ☐ žena

2. Třída:

☐ 5. ☐ 9.

3. Ve svém volném čase navštěvuji kroužek/sport:

☐ ano ☐ ne

4. Kolik druhů kroužků/sportů pravidelně týdně navštěvuji:

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ žádný

5. Jak často chodím na kroužky/sport:

☐ 1 den v týdnu ☐ 2 dny ☐ 3 dny ☐ 4 dny ☐ 5 dnů

☐ 6 dnů ☐ 7 dnů v týdnu ☐ nechodím na žádný pravidelný kroužek/sport

6. Pokud nejsem na kroužku/sportu, trávím svůj volný čas nejvíce:

- ☐ S kamarády venku, doma
- ☐ Rekreačním sportem
- ☐ Sledováním televize
- ☐ Používáním počítače
- ☐ Používáním telefonu
- ☐ Čtením knihy, časopisu
- ☐ Jiné:

7. Kolik času trávíš denně na počítači (přibližně):

- ☐ žádný
- ☐ do 15 minut
- ☐ 30 minut
- ☐ 45 minut
- ☐ 1 hodina
- ☐ 2 hodiny
- ☐ 3 hodiny
- ☐ 4 hodiny
- ☐ 5 hodin
- ☐ 6 hodin

8. Vím, co znamená pojem sociální sítě:

- ☐ ano
- ☐ ne

Pokud ano, napiš, co to podle tebe je:

.....

9. Zaškrtni, jaké sociální sítě znáš:

- ☐ Facebook
- ☐ MySpace
- ☐ Google+
- ☐ LinkedIn
- ☐ Twitter
- ☐ Líbímseti
- ☐ Lidé
- ☐ Naymz
- ☐ Xing
- ☐ Orkut
- ☐ Bebo
- ☐ Classmates
- ☐ Friendster
- ☐ Hi5
- ☐ Blackplanet
- ☐ Plurk

- ☐ Last.fm ☐ V Kontakte-VK.com ☐ neznám žádné sociální sítě

10. Zaškrtni, na jakých sociálních sítích jsi registrovaný:

- ☐ Facebook ☐ MySpace ☐ Google+ ☐ LinkedIn ☐ Twitter
- ☐ Líbímseti ☐ Lidé ☐ Naymz ☐ Xing ☐ Orkut
- ☐ Bebo ☐ Classmates ☐ Friendster
- ☐ Hi5 ☐ Blackplanet ☐ Plurk
- ☐ Last.fm ☐ V Kontakte-VK.com ☐ nejsem registrovaný na žádné sociální síti

11. Zaškrtni, jaké sociální sítě denně navštěvuješ:

- ☐ Facebook ☐ MySpace ☐ Google+ ☐ LinkedIn ☐ Twitter
- ☐ Líbímseti ☐ Lidé ☐ Naymz ☐ Xing ☐ Orkut
- ☐ Bebo ☐ Classmates ☐ Friendster
- ☐ Hi5 ☐ Blackplanet ☐ Plurk
- ☐ Last.fm ☐ V Kontakte-VK.com ☐ nenavštěvuji denně žádnou sociální síť

12. Pokud jsi registrován na sociální síti Facebook, vyber, kolik máš přidanych přátel

- ☐ 0 -100
- ☐ 101–200
- ☐ 201–300

- ☐ 301–400
- ☐ 401–500
- ☐ 500 a více

13. Pokud jsi registrován na sociální síti Facebook, vyber, jak často sdílíš příspěvky

- ☐ denně
- ☐ týdně
- ☐ měsíčně
- ☐ ročně
- ☐ nesdílím příspěvky

14. Pokud jsi registrován na sociální síti Facebook, vyber, co nejčastěji sdílíš

- ☐ Příspěvky týkající se školy
- ☐ Zážitky
- ☐ Fotky
- ☐ Video
- ☐ Odkazy na zajímavosti z internetu
- ☐ Nesdílím žádné příspěvky

15. Jaké přátele si přidáváš na sociální síť:

- ☐ pouze osoby, které dlouhodobě znám
- ☐ osoby, které jsem alespoň jednou viděl/a

☐ osoby, se kterými jsem se osobně nikdy nepotkal/a

16. Znáš pojem kyberšikana:

☐ ano ☐ ne

Pokud ano, napiš stručně, co to znamená:.....

.....

17. Setkal/a jsi se někdy s tím, že tebe někdo vydíral, ponižoval, zesměšňoval prostřednictvím internetu?

☐ ano ☐ ne

18. Setkal/a jsi se někdy s tím, že by byl někdo ve tvém okolí vydírán, ponižován, zesměšňován prostřednictvím internetu?

☐ ano ☐ ne

19. Bavili se mnou rodiče o rizikách internetu:

☐ ano ☐ ne

20. Na internetu uvádím své celé jméno (i příjmení):

☐ ano ☐ ne

21. Na internetu zveřejňuji svoji poštovní adresu:

☐ ano ☐ ne